

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ—ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ—ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΥΠΟΘΗΚΙΚΗ ΑΝΑΙΤΥΞΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Ἐὰν συγκρίνωμεν τὰς ἐγγυήσεις τῆς προσωπικῆς πίστεως πρὸς τὰς πρακτικὰς ἀσφαλείας τῆς κτηματικῆς πίστεως, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ὑπάρχει μεγίστη πρόοδος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἕνεκα τῆς ἀβεβαιότητος τῶν περιουσιῶν ἡ χρηματικὴ πίστις περιωρίζετο εἰς μόνον τὰς σχέσεις τῶν προσώπων, μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐκλήθησαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πίστεως καὶ αἱ κτήσεις τῶν ἀνθρώπων. Τὸ ἐνέχυρον καὶ ἡ ὑποθήκη εἶναι τοιουτοτρόπως προϊόντα προκεχωρημένου ὀπωσδήποτε πολιτισμοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τελευταίαν, ἀνευρίσκωμεν αὐτὴν ἐν τῇ πρὸ τοῦ Σόλωνος ἐτι οἰκονομικῇ τοῦ Ἑλληνισμοῦ περιόδῳ, ἐκ τῆς ὁποίας μεταφέρονται τὰ ἱστορικὰ αὐτῆς ἕχνη εἰς τοὺς μεταγενεστέρους πολιτισμούς.

Ἀπὸ τῶν εἰς στήλας καὶ ὄρους λιθίνων ἐμβλημάτων τῆς πρωτογενοῦς ἐκείνης Ἀθηναϊκῆς ὑποθήκης μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς μηχανισμοῦ τῶν ὑποθηκικῶν βιβλίων ὑπάρχει τόση ἀπόστασις, ὅσοις καὶ ὁ μεσολαβήσας χρόνος. Ἐν τούτοις ἡ ἀρχὴ τῆς δημοσιότητος εἶναι ἡ αὐτὴ κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιόδους. Ὅπως αἱ στήλαι ἀπέβλεψαν εἰς τὴν μεγάλην ἐγγύησιν τῆς δημοσίας γνώσεως, τοιουτοτρόπως καὶ αἱ ἐν τοῖς ὑποθηκικοῖς βιβλίοις ἐγγραφαί, ὑπὸ τὸ κῦρος τῆς πολιτείας ἐνεργούμεναι, φυλαττόμεναι καὶ δεικνυόμεναι, ὡς ζῶσα τις ἱστορία τῶν βαρυνόντων τὴν ἀκίνητον διοκτησίαν χρεῶν.

"Εκαστος έννοεϊ τήν οικονομικήν σημασίαν τοῦ ἀνά χει-
ρας πιστωτικοῦ κυρίως θεσμοῦ. Διότι εἰς τήν κάρπωσιν
τῆς κυριότητος τοῦ κτήματος προστίθεται διὰ τῆς ὑποθή-
κης καί ἡ βοήθεια τῆς ἐξ αὐτοῦ πίστεως. Κατά τοῦτο δυ-
νάμεθα νά διαιρέσωμεν τήν λειτουργίαν τῆς ὑποθήκης εἰς
τρεις κεφαλαιώδεις κατηγορίας, ἐφ' ὅσον κατά τὸ ἄρθρον
10 τοῦ ἀπὸ 11 Αὐγούστου 1836 νόμου ἐγγράφονται αἱ
ὑποθήκαι εἴτε δυνάμει τοῦ νόμου, εἴτε δυνάμει δικαστικῆς
ἀποφάσεως, εἴτε δυνάμει ἐπισήμου συμβολαίου. Καί εἶναι
μὲν ἀληθές ὅτι ἡ τρίτη κατηγορία τῆς ἀπὸ συναλλάγμα-
τος ὑποθήκης ἀποτελεῖ τὸν κανόνα, δὲν πρέπει ὅμως διὰ
τοῦτο νά ὑποθεθῆ ὅτι καί αἱ λοιπαὶ ἀφορῶσιν εἰς ἀσήμαν-
τον ἐξαίρεσιν. Ἄρκει νά ἐπιτύχη τις τελεσίδικον δικαστι-
κὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἔχη τὸ δικαίωμα εἰς ἐγγραφὴν ὑπο-
θήκης ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ ἀντιδίκου του πρὸς ἐξασφά-
λισιν τῆς ἐπιδικασθείσης αὐτῷ χρηματικῆς ποσότητος. Καί
ἡ έννοια δὲ τῆς δυνάμει τοῦ νόμου ὑποθήκης ἀνάγεται εἰς
ιδιαιτέρους τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ σκοποὺς, ἐκ τῶν
ἁποίων βοηθεῖται ἡ ἐπικράτεια ὡς πρὸς τοὺς καθυστεροῦν-
τας φόρους ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν φορολογουμένων, ἡ
αὐτῇ, τὰ φιλανθρωπικὰ καὶ ὀρησκευτικὰ καταστήματα, οἱ
δῆμοι, τὰ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἄλλου διατελοῦντα φυσικὰ πρό-
σωπα, ἀνήλικοι, αἱ σύζυγοι καὶ τὰ τέκνα, ἀπέναντι τῶν δι-
οικούντων τὰ συμφέροντα αὐτῶν διαχειριστῶν, ἐπιτρόπων,
συζύγων καὶ γονέων ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν, οἱ ἐπὶ τῶν
κληρονομιῶν δικαιούχοι (δανεισταί, συγκληρονόμοι, κληρο-
δόχοι) ὡς πρὸς τὰ κληρονομικὰ κτήματα, οἱ τὰς οἰοδο-
μίας καταρτίζοντες (ἀρχιτέκτονες, ἐργολάβοι, ἐργάται καὶ
χορηγοὶ τῆς ὕλης) ἐπὶ τῶν κτιρίων. Πρέπει νά σημειωθῆ
καὶ τελευταία τις περίπτωσις δυνάμει τοῦ νόμου ἐγγραφῆς
ὑποθήκης, ὑπὲρ τῶν δανειστῶν ἐκείνων, οἵτινες ἔχοντες ἤδη
ἐγγεγραμμένην ὑποθήκην ἐπιθυμοῦσι νά ἐξασφαλίσωσι ἐπὶ
τῶν αὐτῶν ἐνυποθήκων κτημάτων τοὺς καθυστεροῦντας
τόκοὺς καὶ τὰ γενόμενα μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως δικαστικὰ
ἔξοδα.

"Αγνωστος εἶναι ἡ πρακτικὴ ἐν Ἑλλάδι ἀνάπτυξις ἐκά-
στης τῶν ἀνωτέρω ὑποθηκικῶν κατηγοριῶν. Ἀμφιβάλλω
μάλιστα, ἂν μέχρι τοῦδε ἐλειτούργησε παρ' ἡμῖν ὁ εἰδικὸς
κατὰ τῶν ἀπίστων διαχειριστῶν τῶν δημοσίων καὶ δημο-
τικῶν συμφερόντων ὑποθηκικὸς θεσμὸς, μετὰ τῆς πρεπού-
σης αὐτῷ σταθερότητος ἅμα δὲ καὶ ἀποτελεσματικότητος.
Ἐν τούτοις δυνάμεθα ὑπὸ γενικὴν ἐποψιν νά μελετήσωμεν
τὴν ὅλην ἀνάπτυξιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ὑποθηκῶν, συγκρίνον-
τες τὰ μέχρι τοῦδε ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης
συγκεντρωθέντα σχετικὰ φαινόμενα 6 ἐτῶν, τῶν ὁποίων
τὰ δύο πρῶτα (1856 καὶ 1857) χωρίζονται ἀπὸ τῶν δύο
τελευταίων (1871 καὶ 1872) ὑπὸ ἡμιολίου σχεδὸν δεκαε-
τηρίδος. Ὁ ἐπόμενος πίναξ δεικνύει τὴν διεύθυνσιν τοῦ προ-
κειμένου κατὰ τὰς Ἑλληνικὰς ὑποθήκας πιστωτικοῦ ρεύ-
ματος.

Ἔτη	Ἐγγραφεῖσαι ὑποθήκαι	Πληθυσμὸς
1856	11 932	1 067 216
1857	13 465	
1869	27 989	1 457 895
1870	27 707	
1871	30 420	
1872	30 223	

Ἐν διαστήματι λοιπὸν δέκα περίπου ἐτῶν (1857—1869)
ἡ χρηματικὴ ἡμῶν πίστις ἐζήτησε ὑπερδιπλασίαν ποσό-
τητα ὑποθηκικῆς ἀσφαλείας ἐκ τῶν ἀκινήτων τῆς χώρας
ιδιοκτησιῶν, μετὰ προφανοῦς περαιτέρω ἐντάσεως κατὰ
τὴν τελευταίαν διετίαν, ἣτις παρίστησιν αὐξήσιν ἐπὶ τῆς
προηγούμενης διετίας ὡς 27:30, ἐὰν μετρήσωμεν μόνον
τὰς χιλιάδας τῶν ἐγγραφειῶν ὑποθηκῶν.

Ἐν γένει ἐπὶ τῆς εὐρωστίας ταύτης τοῦ ὑποθηκικοῦ τῆς
Ἑλλάδος ὀργανισμοῦ πρέπει μὲν νά ληφθῆ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ
κατὰ τὸ 1864 συντελεσθεῖσα προσθήκη τοῦ Ἴονίου πλη-
θυσμοῦ (229 516 ἄτομα τῷ 1870), ἡ ἀναλογία ὅμως
αὐτοῦ πρὸς τὸν μεθ' οὗ συνεχωνεύθη τῆς μητρὸς Ἑλλά-
δος (1 207 540 ἄτομα τῷ 1870) εἶναι ὡς 1 πρὸς 5, ἐπο-

μένως ἡ κυρία δύναμις τῆς αὐξήσεως ἀνάγεται εἰς τὴν κανονικὴν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας ἀνάπτυξιν. Τοιοῦτοτρόπως εἰάν ἐξαιρέσωμεν τὰς ὑποθήκας τῶν Κυθῆρων, κατὰ τὰς δικαστικὰς περιφερείας τῆς λοιπῆς Ἑπτανήσου (Ζάκυνθος, Λευκάς, Κέρκυρα, Κεφαλληνία) ἀνέρχονται τῷ 1872 εἰς 2 666 αἱ ἐγγραφαι τῶν ὑποθηκῶν, ἐνῶ κατὰ τὸ λοιπὸν κράτος ὑπολογίζονται αὐταὶ εἰς 27 557, τουτέστιν ὑπὲρ τὸ δεκαπλάσιον ἐπὶ πληθυσμοῦ σχεδὸν πενταπλασίου.

Ἡ τάξις αὕτη τῶν ἰδεῶν φέρει ὑπὸ σκέψιν τὴν ἀναλογίαν, ἣν ἠκολούθησεν ἡ ὑποθηκικὴ πίστις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ τέσσαρα μεγάλα τῆς χώρας τμήματα. Ὁ ἀκόλουθος πίναξ εἶναι λίαν ἐνδεικτικός:

Ἔτη	Πελοπόννησος	Στερεὰ Ἑλλάς	Κυκλάδες, Εὐβοία	Ἰόνιοι Νῆσοι
1856	4 872	3 906	4 356	—
1857	5 646	5 140	3 960	—
1869	11 164	7 190	6 923	2 712
1870	11 480	7 127	6 041	3 059
1871	11 460	8 000	6 347	3 613
1872	13 490	6 603	7 465	2 666
ὅλον	59 412	37 966	35 092	12 050

Συνυπολογιζομένης τῆς ἐν λόγῳ ἐξαιτίας, προπορεύεται ἡ Πελοπόννησος, ἔπεται ἡ Στερεὰ, τὴν ὁποίαν ἐγγὺς παρακολουθοῦσιν αἱ Κυκλάδες καὶ ἡ Εὐβοία. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑπτάνησον, ἡ ἐπὶ τῶν τεσσάρων τελευταίων ἐτῶν ὑποθηκικὴ ἐνέργεια αὐτῆς παρίστησι τὸ $\frac{1}{2}$ τῆς ἀντιστοίχου Πελοποννησιακῆς καὶ εἶναι ὡς 12:29 ἢ 27 ἀπέναντι τῶν συγχρόνων κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἢ τὰς Κυκλάδας καὶ τὴν Εὐβοίαν.

Ἐπὶ τῶν φαινομένων τούτων ἐξασκεῖ ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ μείζονα ἐπιρροὴν ἡ πυκνότης τοῦ κατὰ διάφορα τμήματα τῆς χώρας πληθυσμοῦ, ἡ ἢ χωρικὴ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἑκτάσις. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀπογραφὴ τοῦ 1870 ἀπέδειξεν 611 861 κατοίκους ἐν Πελοποννήσῳ (20 923 χιλιομέτρα □), 356 865 ἐν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι (19 575 χιλιομ. □), 194 435 κατὰ τὰς Κυκλάδας καὶ τὴν Εὐβοίαν (6 475 χιλιομ. □) καὶ 229 516 κατὰ τὴν Ἑπτάνησον

(2 695 χιλομ. □). Ἄλλων τινῶν νήσων ἡ σημαντικότης εἶναι οὐσιωδῶς μικρὰ (44,350 κάτοικοι) καὶ ἀνεπαίσθητος πρὸς τὸ ἐν λόγῳ οἰκονομικὸν φαινόμενον. Ἐνῶ δὲ ἡ χωρικὴ ἑκτάσις τῆς Πελοποννήσου μόλις ὑπερτερεῖ τῆς κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα κατὰ $\frac{1}{10}$, ἡ ἐν ἔτει 1872 ὑποθηκικὴ δραστηριότης τῆς Πελοποννήσου εἶναι ὑπερδιπλασία τῆς συγχρόνου κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Ἀφ' ἑτέρου ὁμοῦς ὁ πληθυσμὸς τῆς πρώτης εἶναι σχεδὸν διπλάσιος τῆς δευτέρας. Ἡ ἐπιρροὴ τῆς πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ γίνεται καταφανεστέρα κατὰ τὰς Κυκλάδας καὶ τὴν Εὐβοίαν, διότι ἐν ἑκτάσει 6 475 □ χιλιομέτρων κατὰ τὴν ἐξαιτίαν 1856—57 καὶ 1869—72 ἐνεγράφησαν 35 092 ὑποθήκαι, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν 37 966 (δηλαδὴ μόλις κατὰ 2 874 πλειότεραι) ἐνεγράφησαν κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἐν τῇ ὑπερτριπλασίᾳ ἐκτάσει τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἀναλόγως ἡ ὑποθηκικὴ ἐνέργεια τῆς Ἑπτανήσου διατελεῖ εἰς μείζονα ἀπέναντι τῶν λοιπῶν τῆς χώρας τμημάτων ἑντασιν, διότι, εἰάν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ σημαντικώτερον, ἐπὶ χωρικῆς ἐκτάσεως κατὰ τὸ 7^{ον} σχεδὸν μικροτέρας τῆς Πελοποννησιακῆς, παρίστησι κατὰ τὴν τετραετίαν 1869—72 οὐχὶ τὸ 7^{ον} ἀλλ' ὡς προερρέθη τὸ 4^{ον} τῶν Πελοποννησιακῶν ὑποθηκῶν.

Ὁ προηγούμενος πίναξ τῆς ὑποθηκικῆς κατὰ τμήματα δραστηριότητος μαρτυρεῖ, ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ἐν χρόνῳ ἀναπτύξεως αὐτῆς, σπουδαιότατον φαινόμενον περὶ τὴν ὅλην ἐνυπόθηκον τοῦ τόπου οἰκονομίαν. Τίνος ἐνέκεν ἀπὸ τοῦ 1856 μέχρι τοῦ 1872 ἐτριπλασιάσθησαν σχεδὸν ἐν Πελοποννήσῳ αἱ ἐνιαύσιαι τῶν ὑποθηκῶν ἐγγραφαι, ἐνῶ κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, τὰς Κυκλάδας καὶ τὴν Εὐβοίαν οὐδὲ καὶ ἐδιπλασιάσθησαν; Ἀκόμη περισσότερον παρατηρεῖται τάσις τις πρὸς ὀπισθοδρόμησιν κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑπτάνησον, διότι ἀπὸ τοῦ 1871 μέχρι τοῦ 1872, ἵνα μετρήσωμεν μόνον τὰς χιλιάδας, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ κατέπεσεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποθηκῶν ἐγγραφῶν ἀπὸ 8 εἰς 6, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἀπὸ 3 εἰς 2. Αἱ ὁδοὶ λοιπὸν τῆς χρηματικῆς πίστεως δὲν εἶναι

ἤτοι ἐξήκοντα ἑκατομμύρια κοιλῶν, ἅτινα ἐκποιούμενα ἀποφέρουσι καθαρὸν προϊόν, ἀνὰ πέντε φράγκα ἕκαστον κοιλῶν, τριακόσια ἑκατομμύρια φράγκων, αὐτὸ τοῦτο τὸ σπουδαῖον ποσὸν εἰσπράττεται διὰ συναλλαγματικῶν ἐκδιδομένων συνήθως ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς ἀποστολῆς ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς πωλήσεως, καὶ διὰ τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ, ἢ μέρους τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ, εἰσπραττομένου πρὶν ἔτι καταρτισθῆ ἢ πώλησις, ἐνίοτε δὲ πρὶν ἔτι φθάσῃ τὸ πλοῖον εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον ἢ καὶ πρὶν ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ λιμένος τῆς φορτώσεως, καταρτίζονται νέαι ἀγοραὶ καὶ ἐπομένως νέαι ἀποστολαὶ ἄλλων ἡμεδαπῶν προϊόντων, οἷον ἐρίων, μετᾶλλων, βουτύρων, ἀλειμμάτων, σπόρων καὶ ἄλλων τοιούτων, ὧν ἡ ἀξία δύναται ν' ἀνέρχῃται εἰς πλεῖστα ἑκατομμύρια φράγκων. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ἑκατομμύρια, προϊόν τῶν ἐκ Ῥωσσίας ἀποστελλομένων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐμπορευμάτων, εἰσάγονται ἐν τῇ ἡμεδαπῇ (τῇ Ῥωσσίᾳ δηλαδὴ) δι' ἑτέρων ἀλλοδαπῶν προϊόντων, ὥστε αἱ ἐκδιδόμεναι συναλλαγματικαὶ πρὸς εἰσπραξίν τῆς χρηματικῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἀποστελλομένων ἐμπορευμάτων ἀγοράζονται ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἢ καὶ ὅπου ἄλλοθι ἢ διαπραγματεύσεις τῶν δύναται νὰ προσφέρῃ μείζονα ὀφέλη, ὅπως τὸ ἰσότιμον αὐτῶν χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπότισιν τοῦ τιμήματος τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ εἰσαγομένων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐμπορευμάτων, καὶ τοιουτρόπως ἰσοζυγίζονται τὰ πρὸς εἰσπραξίν μὲ τὰ πρὸς πληρωμὴν ποσά, ἀπαραλλάκτως ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἀλληλοχρέου μεταξὺ δύο προσώπων λογαριασμοῦ.

Ἐκ τῶν εἰρημένων εὐκόλως ἕκαστος κατανοεῖ ὁποῖαν ἔχει σπουδαιότητα ὁ μηχανισμὸς αὐτὸς ὁ διὰ τῆς συναλλαγματικῆς λειτουργῶν, ἅμα ὡς σκεφθῆ ὅτι, ἂν ὁ μηχανισμὸς οὗτος ἀπῆντα τοιαῦτα προσκόμματα ὥστε νὰ καθίσταται ἀδύνατος ἢ καὶ δὴ μόνον δύσκολος ἢ κανονικῇ αὐτοῦ λειτουργίᾳ, οἱ ἀποστολεῖς τῶν ἐμπορευμάτων οὐ μόνον δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ποιῶνται χρήσιν τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου πρὸς ἀγορὰν καὶ ἀποστολὴν ἐμπορευμάτων διὰ

πλασίας ἀξίας ἀφ' ὅσης ἀντιπροσωπεύει τὸ ἐπασχολούμενον κεφάλαιον, ἀλλὰ συγχρόνως θὰ ἠναγκάζοντο ἵνα τὸ τίμημα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκποιουμένων ἐμπορευμάτων εἰσάγωγῃ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ εἰς νομίσματα ἀργυρᾶ ἢ χρυσᾶ, οἱ δὲ εἰσάγοντες ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἐμπορεύματα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς θὰ ἠναγκάζοντο καὶ οὗτοι νὰ ἀποστέλλωσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν νομίσματα ἀργυρᾶ ἢ χρυσᾶ πρὸς ἀγορὰν τῶν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων, ἐκτὸς μόνον ἂν τὰ αὐτὰ πρόσωπα ᾧσι συγχρόνως καὶ ἀποστολεῖς καὶ εἰσαγωγεῖς, ὅπερ σπανίως συμβαίνει. Περιττὸν δὲ ν' ἀναφέρωμεν ὁποῖα, ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως αὐτῆς, βραδύτης ἢ θελε παρακολουθεῖ τὰς συναλλαγὰς καὶ πόσον θὰ περιεστέλλοντο αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις, ὁποῖα δὲ ἐκ τῆς περιστολῆς αὐτῆς θὰ ἀνεφύετο καχεξία ἐπιδρῶσα ἐφ' ὄλων τῶν παραγωγικῶν κλάδων. Ἡ κατάστασις αὕτη τῆς γενικῆς καχεξίας καθορᾶται ἐν μέρει κατὰ τὰς ἐμπορικὰς, τὰς χρηματιστικὰς ἢ τὰς κοινωνικὰς διαταράξεις, ὅποτε, ἐλαττωμένης ἢ ἐκλειπούσης τῆς πίστεως, ἐλαττοῦται ἢ παύει καὶ ἡ λειτουργία τῆς συναλλαγματικῆς, καταπίπτοντος συγχρόνως μετ' αὐτῆς καὶ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος.

Ἡ σπουδαιότης λοιπὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς τραπεχιασμοῦ τῆς οικονομικῆς μηχανῆς, εἶναι ἀναμφισβήτητος, ὥστε ἀντάξιον τοῦ κόπου ἐστὶν ἵνα ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ παντὸς ὅ,τι, οὕτως ἢ ἄλλως, δύναται νὰ ἐπιδρᾷ ἐπ' αὐτήν, καθότι πᾶσα τοιαύτη ἐπίδρασις ἔχει ἄμεσον τὴν συνάφειαν πρὸς τὰς ἐν γένει παραγωγικὰς δυνάμεις.

Ἡ συναλλαγματικὴ, ὡς οὔσα τὸ προϊόν τῆς πίστεως, λειτουργεῖ ὁμαλῶς, ὅποτε οὐδὲν νέφος καλύπτει τὸν πολιτικὸν ἢ τὸν χρηματιστικὸν ὀρίζοντα, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ὑπόκειται εἰμῇ, ὡς ἤδη εἴρηται, εἰς τὰς μικρὰς ἐκεῖνας διακυμάνσεις, αἵτινες εἰσὶν ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς ζητήσεως καὶ τῆς προσφορᾶς· οὕτως, ἂν ἡ ἐξαγωγή ὑπερβαίῃ τὴν εἰσαγωγὴν, ἐπόμενον εἶναι τὸ συνάλλαγμα

νά προσφέρηται εἰς εὐθηνότερας τιμὰς, ἂν δὲ ἡ εἰσαγωγή ὑπερβαίνει τὴν ἐξαγωγήν ἐπόμενον πάλιν εἶναι τὸ συνάλλαγμα νὰ ἢ ζητημένον καὶ ἐπομένως ἀκριβώτερον, διότι κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν παρουσιάζονται πλείονες πωληταὶ ἢ ἀγορασταί, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τὰνάπαλιν, πλείονες δηλαδὴ ἀγορασταὶ ἢ πωληταί. Ἄλλ' ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ἡ διαφορὰ τῆς τιμῆς δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνει τὰς συνίθεις τιμὰς τὰς ἐχούσας τὴν ἑαυτῶν βάσιν ἐπὶ τοῦ μᾶλλον ἢ ἥττον μεμακρυσμένου χρόνου τῆς πληρωμῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἐξόδων τῆς μεταφορᾶς, εἰμὴ κατὰ ἐν τέταρτον ἢ καὶ ἥμισυ ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἐκτὸς ἐκτάκτων τινῶν περιστάσεων καθ' ἃς, ἰδίως ἐπὶ ζητήσεως σιτηρῶν, τὰ κεφάλαια εἰσὶ τοσοῦτω περιζήτητα, ὥστε τὸ συνάλλαγμα πρὸς πορισμὸν κεφαλαίων προσφέρεται μὲ πλείονα ὑποτίμησιν. Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ ἰσχύει καὶ διὰ τὴν, ἐν ὁμοίαις περιπτώσεσι, περίπτωσιν τῆς εἰσαγωγῆς, ὅποτε τὸ συνάλλαγμα καθίσταται περιζήτητον καὶ πληρώνεται ἀκριβώτερον τῆς συνήθους τιμῆς αὐτοῦ, ἀναλόγως τῶν ἀναφεισῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς μᾶλλον ἢ ἥττον ἀφθονίας τῶν κεφαλαίων, ἀλλ' αἱ ἐκτακτοὶ αὗται συναλλαγματικαὶ διαφοραὶ, ὑπαγορευόμεναι ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐμπορίου, δίδουσιν εἰς αὐτὸ μείζονα ἔντασιν καὶ δὴ πλείονα τροφήν.

Κατὰ γενικὸν κανόνα, ἐκείνων κυρίως τῶν ἐπικρατειῶν αἱ συναλλαγματικαὶ ὑπόκεινται εἰς ἥττονας μεταβολὰς ὑποτιμῆσεως καὶ προστιμῆσεως, ἐν αἷς ὑπάρχει κυκλοφορὸν ἐθνικὸν νόμισμα, οὗ ἡ ἐσωτερικὴ ἀξία βασιίζεται ἐπὶ τῆς καθολικῆς διατιμῆσεως τῶν πολυτίμων μετάλλων ἀργύρου ἢ χρυσοῦ, ἐξ ὧν συνίσταται. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἰδίακυμάνσεις τῶς συναλλαγματῶν ἔσονται ὅσον οἶον τε ὑποκείμεναι εἰς ἐλάσσονας μεταβολὰς. Ἐν ἡ δὲ χώρα κυκλοφοροῦσι ξένων ἐπικρατειῶν διατετιμημένα νομίσματα χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ, τὸ συνάλλαγμα ὑπόκειται, ἐν ὁμαλαῖς περιστάσεσιν, εἰς τὰς διακυμάνσεις ἐκείνας τὰς ὑποκινουμένας ὑπὸ τῆς προστιμῆσεως τῶν πολυτίμων μετάλλων ἐξ ὧν συνίστανται τὰ εἰρημένα νομίσματα, ἰδίως μάλιστα ὅποτε

ταῦτα δὲν ἔχουσι νόμιμον κυκλοφορίαν ἐν αἷς ἐξετυπώθησαν ἐπικρατεῖαι, καί, τούτου ἕνεκα, θεωροῦνται ὡς ἀπλοῦν ἐμπόρευμα, διότι ὑποτιμώμενα μὲν ἢ κερδοσκοπία, ἐπιδιώκουσα τὸ συμφέρον τῆς, θέλει τὰ εἰσάγει, πρὸς ἀγορὰν συναλλάγματος, εἰς τὴν χώραν ἐν ἣ κυκλοφοροῦσι νομίμως, καὶ τότε τὸ συνάλλαγμα θέλει προτιμᾶσθαι καθὸ ζητούμενον, προστιμώμενα δὲ ἢ κερδοσκοπία θέλει τὰ ἐξάγει, ἀποστέλλουσα συνάλλαγμα πρὸς ἀγορὰν αὐτῶν, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὸ συνάλλαγμα προσφερόμενον θέλει ὑποτιμᾶσθαι. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι αἱ τοιαῦται τῶν πολυτίμων μετάλλων σχετικαὶ πρὸς ἄλληλα προστιμῆσεις καὶ ὑποτιμῆσεις εἰσὶ σπάνιαι, ἔσον σπάνιαι εἰσὶν καὶ αἱ ἐπικρατεῖαι, ἐν αἷς κυκλοφοροῦσι νομίμως νομίσματα ξένων Ἐπικρατειῶν, ἰδίως μάλιστα ὅποτε τὰ νομίσματα ταῦτα δὲν ἔχουσι πλέον νόμιμον κυκλοφορίαν ἐν αὐταῖς ταύταις ταῖς Ἐπικρατεῖαις. Ἐπίσης ἐν ταῖς Ἐπικρατεῖαις ἐνθα κυκλοφοροῦσι τραπεζικὰ γραμμάτια πληρωτέα τῷ κομιστῇ ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει ἢ ἐθνικὰ χαρτονομίσματα, αἱ συναλλαγματικαὶ πράξεις, ἐν ὁμαλαῖς περιστάσεσιν, δὲν ἐπηρεάζονται ὑπὸ τῆς κυκλοφορίας ταύτης, ὅποτε αἱ μὲν τράπεζαι ἔχουσιν ἐδραιωμένην τὴν ἑαυτῶν πίστιν, αἱ δὲ ἐπικρατεῖαι προσφέρουσιν ἀποχρῶντα πολιτειακὰ καὶ οἰκονομικὰ ἐχέγγυα, ἐξασφαλίζοντα τὰς ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις.

Ἐπὶ ἐμπορικῶν καὶ χρηματιστικῶν διαταράξεων ἢ κοινωνικῶν ἀνωμαλιῶν τὸ συνάλλαγμα δύναται νὰ λάβῃ μεγάλη μεταβολὰς ὑποτιμῆσεως καὶ προστιμῆσεως, ὑποτιμῆσεως μὲν καθόσον ἐπίκειται κίνδυνος ἀπωλείας τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαθεσίμων κεφαλαίων, ὅποτε ἕκαστος, σπεύδων νὰ σώσῃ τὰ κεφάλαιά του ἐκ τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου, προσφέρει πρὸς εἰσπραξίν αὐτῶν συνάλλαγμα εἰς τιμὴν ἀναντιρρήτως πολὺ κατωτέραν ἐκείνης, εἰς ἣν ἤθελε προσφέρει αὐτὸ ἐν ὁμαλαῖς περιστάσεσιν, προστιμῆσεως δὲ, καθόσον ὁ αὐτὸς κίνδυνος ἐπίκειται διὰ τὰ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ κεφάλαια, τῶν ὁποίων ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐναποταμίευσις

θεωρείται ὡς μέτρον σωστικὸν κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν κινδύνων. Ὅποτε δὲ αἱ διαταράξεις, εἴτε χρηματιστικαὶ εἴτε κοινωνικαί, ἀφορῶσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῆς χώρας κατάστασιν, ἕκαστος, σπεύδων νὰ σώσῃ τὴν περιουσίαν του ἢ νὰ περιβάλλῃ αὐτὴν μεθ' ὅσον ἐνεστὶ πλείονων ἐγγυήσεων, θέλει ἐπιδιώκει τὴν λήψιν τοῦ συναλλάγματος ἐκείνου τοῦ θεωρουμένου ὡς προσφέροντος τὰς αὐτὰς σχεδὸν ἐγγυήσεις ἅς καὶ αὐτὸ τὸ νόμισμα. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, εἰ μὲν τὸ νόμισμα εἶναι εὐαπόκτητον καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται εἰμὴ εἰς τοὺς συνήθεις κινδύνους θαλασσίους ἢ χερσαίους, οἱ ἀποστολεῖς θέλουν προτιμᾶ τὸ νόμισμα, ὡς ἂν τὸ συνάλλαγμα ζητεῖται ἐπὶ προσημίσει ἀνωτέρᾳ τοῦ συνήθους ἀγοραίου τόκου καὶ τῶν τῆς ἀποστολῆς ἐξόδων, ἀλλ' ἐὰν σπανίζῃ τὸ συνάλλαγμα ἢ δὲν προσφέρῃ ἀπάσας τὰς κατὰ τοιαύτας κρίσιμους περιστάσεις ἀπαιτουμένας ἐγγυήσεις, εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι αἱ ἀποστολαὶ θέλουν γίγνεσθαι διὰ χρηματοδεμάτων, ἐνόσω ὑπάρχει νόμισμα ἔστω καὶ προστιμώμενον κατὰ ἓν ἢ καὶ πλείονα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τῆς διατετιμημένης ἀξίας του. Τότε δὲ τὰ κυκλοφοροῦντα χαρτονομίσματα καὶ τραπεζικὰ γραμμάτια ὑπόκεινται εἰς μεγάλας ὑποτιμήσεις, σχετικῶς πρὸς τὰ κυκλοφοροῦντα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα, καὶ τότε, ἰδίως ἐν ταῖς ἐπικρατείαις, ὧν ἡ εἰσαγωγὴ εἶναι ὑπερτέρα τῆς ἐξαγωγῆς, παρουσιάζεται ἐν ἀπάσῃ αὐτοῦ τῇ ἀπειλητικῇ πραγματικότητι ὁ κίνδυνος τῶν τραπεζῶν τῶν κεκτημένων προνόμιον κυκλοφορίας τραπεζικῶν γραμματίων πληρωτέων τῷ κομιστῇ ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει, διότι πᾶς τοιούτων γραμματίων κάτοχος θέλει σπεύσει πρὸς ἐξαργύρωσιν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐκδόσαν αὐτὰ τραπεζικὸν κατάστημα· ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ ἐν ἑκ τῶν δύο θέλει ἀναγκαίως συμβῆ, καίπερ ἕκαστερον τούτων δυνάμενον νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν ἤδη ὑφισταμένην διατάραξιν ἑτέραν διατάραξιν δεινότεραν καὶ ἀπειλητικώτεραν, ἢ τὸ Τραπεζικὸν καθίδρυμα ἐγκαταλειφθήσεται εἰς τὴν ἑαυτοῦ τύχην καὶ ἀπογυμνωθήσεται ἅπαντος τοῦ μεταλλικοῦ ἐναποταμιεύματός του, παῦρον οὕτω τοῦ

προσφέρειν ἀποχρώσας ἐγγυήσεις τοῖς ἑαυτοῦ πιστωταῖς καὶ κινδυνεῦον νὰ εὐρεθῇ εἰς κατάστασιν πτώχευσεως, ὅπερ ὀλέθριον ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ἢ ἐρχομένης τῆς πολιτείας εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, χορηγηθήσεται εἰς τὰ γραμμάτια τοῦ ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, τοῦθ' ὅπερ δύναται μὲν νὰ ἐπιβλέψῃ μεγάλην διατάραξιν, ἀλλ' οὐχ ἦττον τὸ μέτρον αὐτὸ εἶναι τὸ ἦττον ἐπικίνδυνον, διότι μετὰ τὴν παῦσιν τῆς αἰτίας τῆς παραγαγούσης τὴν διατάραξιν, θέλει ἐπέλθει ἡ γαλήνη καὶ, μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῆς, θέλει ἀρθῆ ἐκ τοῦ μέσου τὸ ἐνεκα σπουδαιοτάτων λόγων γενικοῦ συμφέροντος χορηγηθὲν ἐπαχθὲς δικαίωμα τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἐπανερχομένων οὕτω τῶν πραγμάτων εἰς τὴν διεσπασμένην πρότερον ὁμαλήν κατάστασιν.

Ἐὰν ἀναμετρήσωμεν τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας, τὰς παρεχομένας ὑπὸ τῶν τραπεζῶν τῶν κυκλοφορουσῶν γραμματίων πληρωτέα τῷ κομιστῇ ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει, θέλομεν πεισθῆ ὅτι οἱ εἰρημένοι, ἄλλως τε λίαν σπάνιοι, κίνδυνοι, δὲν πρέπει νὰ προκαταλαμβάνωσι τὰ πνεύματα κατὰ τῆς συστάσεως τῶν τοιούτων καθιδρυμάτων, ὅποτε αἱ ὑπὸ τούτων προσφερόμεναι ἐγγυήσεις ἀποκρούουσι πάντα φόβον καταδολιεύσεως ἢ διακινδυνεύσεως τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων, καὶ ὅποτε αἱ παρεχόμεναι προνομία εἰσὶ φύσει τοιαύτης, ὥστε νὰ ἔχωσι μόνον μέλημα καὶ κύριον σκοπὸν τὸ γενικὸν συμφέρον, εἰς τρόπον ὥστε αἱ προνομιούχοι τράπεζαι νὰ χρησιμεύσωσι μὲν, ἐν δέοντι χρόνῳ, ὡς σωστικοὶ χαλινοὶ κατὰ τῶν παραβόλων χρηματιστικῶν καὶ ἐμπορικῶν ὁρμῶν, οὐδέποτε δὲ νὰ ᾤσι πρόσκομμα εἰς τὴν κανονικὴν καὶ ἡρεμὸν πορείαν τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος.

N. ΒΑΣΙΛΑΜΑΚΗΣ.

ΠΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ ΙΟΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ.

Ὅσω ἀναπτύσσονται αἱ κοινωνίαι, τόσω βαθμῆδόν ἀναφαίνεται ἐν τοῖς σπλάγγχοις αὐτῶν ἡ μεγάλη καὶ ἐπικίν-

δύνος τῆς πτωχείας πληγῆ. Πολλοὶ μέχρι τοῦδε ἰατροί, καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νεᾷ ἐποχῇ, ἀνέλαβον τὴν θεραπείαν. Εἰς μάτην! Ἡ νόσος εἶναι ὀργανικὴ. Δύνανται νὰ εὐρεθῶσι καταπραϋντικὰ τῶν πόνων τῆς, οὐχὶ ὅμως καὶ σωστικὰ ἀπὸ τῶν συμφορῶν τῆς.

Ἐὰν εἰς ἅπαν τὸ θέμα τοῦτο δὲν κρύπτηται ὁ δάκτυλος τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ πεπερασμένου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἀξιώτατον ἐν τῇ φύσει ταύτῃ προσὸν ἐνεστάλαξεν ἡ ἀγαθότης τῆς Θείας Προνοίας πρὸς ἄμυναν κατὰ τοῦ μεγάλου τῆς πτωχείας δεινοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ἔλεγεν ὁ Gerardo ὅτι «ἀπειλεῖ τὴν κοινωνικὴν εὐτυχίαν, τὴν ἡσυχίαν τοῦ κόσμου καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ πολιτισμοῦ».

Κατὰ τοῦτο ἡ οὐρανία θρησκεία δίδει τὴν χεῖρα εἰς τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν. Ὅτι οἱ πτωχοὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἔσονται πλούσιοι ἐν οὐρανῷ, τὸ παράδειγμα τοῦ Λαζάρου εἶναι ἱκανῶς γνωστὸν εἰς τοὺς ἐν Χριστῷ πιστούς. Ἀλλὰ πόσον ὀλίγοι εἶναι οἱ θυσιάζοντες τὸ παρὸν εἰς τὸ μέλλον! Ἐπομένως ἐρχεται ἡ πολιτικὴ οἰκονομία, ἵνα ἀνοίγουσα κατὰ τὴν λογικὴν αὐτῶν σειρὰν τὰς ὁδοὺς τῆς παραγωγῆς, τῆς διανομῆς καὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καθολικοῦ τῆς κοινωνίας πλούτου, δώσῃ ἐκάστῳ τὸ ἴδιον, οὐχὶ ἀπλῶς ἀπὸ νομοθετικῶν ἢ δικαστικῶν ἀποφάσεων, ἀλλ' ἀπὸ εὐρυτέρας βάσεως, ἀπὸ κοινωνικῶν δηλαδὴ μέτρων κατὰ τὴν σοφίαν τῶν καιρῶν καὶ τὴν δύναμιν τῶν πραγμάτων.

Ἐκαστος ἐννοεῖ, ὅτι ἡ λειτουργία αὕτη τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης δὲν δύναται νὰ εἶναι ἡ βαθμιαία. Ἀπαιτοῦνται αἰῶνες ὀλόκληροι εἰς διαμόρφωσιν τῶν ἠθικῶν ὀργανισμῶν. Πόσαι πολλάκις φυλετικαὶ καὶ ἱστορικαὶ δυσκολίαι εἰς ἀρμονικωτέραν ἀποκατάστασιν τῆς ἐθνικῆς ἐν γένει ἐργασίας! Καὶ πόσοι λόγοι τῶν καιρῶν καὶ τῶν τόπων εἰς ἀνισοτέραν, ἐμμέσως, διανομὴν τοῦ κοινωνικοῦ πλούτου, τῆς ὄσσην ἐπιβάλλει ἡ ποικιλία τῶν προσωπικῶν ἱκανοτήτων καὶ περιστάσεων! Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἡ ἐκ τῆς διαδόσεως καὶ ἐπικρατήσεως τῶν ἀρχῶν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας

ἀρμονία ἀπέδειξε μέχρι τοῦδε καὶ ὑπόσχεται βαθύτερον ἐν τῷ μέλλοντι μεγάλην βοήθειαν εἰς ἐλάττωσιν τῶν ἐκ τῆς πτωχείας κινδύνων. Ἐὰν οὗτοι ἐπιτείνωνται κατὰ τὰς μεταβατικὰς τῆς ἀνθρωπότητος ἐποχὰς, ἐὰν νῦν διατρέχη ὁ καθ' ἡμᾶς πολιτισμὸς τοιαύτην κρίσιμον περίοδον, δὲν ἔπεται ἐντεῦθεν, ὅτι τὸ θηρίον τῆς ἐντὸς τῶν πυκνῶν πληθυσμῶν πτωχείας θὰ καταφάγη τὸ δένδρον τῆς κοινωνικῆς εὐδαιμονίας. Δυνατὸν κλῶνοι τινὲς νὰ ἀπολεσθῶσιν ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ τῆς ζωῆς, βαθμηδὸν ὅμως ἐξ ἅπαντος θὰ λειτουργήσῃ ὁ αἰώνιος νόμος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς μεταμορφώσεων, ὅστις μεταφερόμενος ἀπὸ τῶν ὑλικῶν εἰς τὰ ἠθικὰ, ἀπὸ τῶν ἀτομικῶν εἰς τὰ κοινωνικὰ, πολλάκις μέχρι τοῦδε ἀπέδειξε τὴν τεραστίαν δύναμιν αὐτοῦ.

Δὲν ἔχει ἡ πτωχεία ἰσχυρότερον πολέμιον τῆς ἀδιαλείπτου ταύτης ἐν τῇ ἀνθρωπογενεῖᾳ ἐργασίας. Καὶ ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ἡ κοινωνικὴ πανοπλία δὲν ἔχει καὶ ἄλλα βοηθητικὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ὄργανα. Μεταξὺ πολλῶν, τὰ ὁποῖα ἡ πείρα ἢ ἡ φαντασία προέβαλον, ἀπ' ἀρχῆς βαθυτάτην ἐποιήσατό μοι ἐντύπωσιν ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος ἔνωσις τῆς θρησκευτικῆς μετὰ τῆς διοικητικῆς ἐνεργείας. Ὅ,τι διετύπωσεν ὁ Moreau-Christofle περὶ ἀνορθώσεως τῆς ἀρχαίας τοῦ χριστιανισμοῦ διακονίας ἀποτελεῖ τὴν μίαν ὄψιν, τὴν θρησκευτικὴν, ἣτις φεῦ! δὲν ἀρκεῖ κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους. Ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἐπικουρία τῆς διοικητικῆς τῶν καιρῶν καὶ τῶν τόπων μηχανῆς. Κατὰ πόσους τρόπους δύναται αὕτη νὰ παρέμβῃ, χωρὶς ἀλλοιώσεων ἐν τῷ κυρίῳ τῆς διοικήσεως σκοπῷ, ἰδοὺ κύκλος ἐρευνῶν, ἐκ τοῦ ὁποίου μίαν ἄκραν παρέχει πρὸς περαιτέρω σπουδὴν καὶ τελειοποίησιν ἢ ἐν τῷ πρώτῳ Ἰονίῳ Κράτει ἀπὸ τοῦ 1833 νομοθεσία, εἰς τὴν ἐπομένῃν νομικὴν καὶ πρακτικὴν τῆς ὁποίας διατύπωσιν οἱ φιλοτεχνουῦντές τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων ἐρευνηταὶ ἐλπίζω, ὅτι θὰ εὐρῶσιν ἱκανὸν διαφέρον:

ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΙΣ ΠΡΩΤΗ τῆς τετάρτης Γερουσίας τοῦ Ἐνωμένου Κράτους τῶν Ἰονικῶν Νήσων δυνάμει τοῦ Πολιτεύματος τῶν 1817.

Ἀριθ. ΙΗ'. Πράξις τῆς Γερουσίας προβλέπουσα τὴν σύστασιν Οἰκημάτων Καταφυγῆς διὰ τοὺς πτωχοὺς.

Ἐπειδὴ τὸ Κράτος τοῦτο εὐτυχῶς προοδεύει εἰς αἰσθητὰς βελτιώσεις τῶν καταστημάτων του, καὶ ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ ἀμεληθῇ οὐδὲ τὸ κατάστημα τὸ ἀποβλέπον τὴν ἐπικουρίαν, ὅποιαν ἡ κοινὴν χρεώσται εἰς τοὺς πτωχοὺς διὰ τοῦτο, τῇ ἐξουσίᾳ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ Προέδρου καὶ τῆς ἐκλαμπροτάτης Βουλῆς, τῇ γνώμῃ καὶ συναινέσει τῆς εὐγενεστάτης Νομοθετικῆς Συνελεύσεως τοῦ ἐνωμένου κράτους τῶν Ἰονικῶν νήσων εἰς τὴν πρώτην ταύτην συνάθροισιν τῆς τετάρτης γερουσίας, καὶ τῇ ἐπικυρώσει τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος τοῦ Λόρδ Μεγάλου Ἀρμοστοῦ τοῦ προστάτου Βασιλέως, νομοθετοῦνται καὶ διορίζονται τὰ ἀκόλουθα.

1. Θὰ συστηθῇ μέσα εἰς καθεκάστην τῶν νήσων Κερκύρας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Λευκάδος Οἶκημα Καταφυγῆς διὰ τοὺς πτωχοὺς κάθε γένους, τοὺς ἔχοντας χρεῖαν τοιαύτης βοήθειας.

2. Παρόμοιον κατάστημα θὰ δύναται νὰ συστηθῇ εἰς ἐκάστην τῶν λοιπῶν νήσων, κάθε φοράν ὅπου τὸ ἐπιχώριον συμβούλιον ἀποδείξῃ τὴν ἀνάγκην πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καὶ εὖρη εὐκολα καὶ ἀσφαλῆ τὰ μέσα τῆς συστάσεως αὐτοῦ.

3. Τὸ ἐπιχώριον συμβούλιον μὲ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς ἐκλαμπροτάτης Βουλῆς, θὰ προσδιορίσῃ τὸν τρόπον τῆς συμμορφώσεως τοιοῦτου καταστήματος, τοὺς πόρους τῆς συντηρήσεώς του, καὶ τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἕκαστον ἠμπορεῖ νὰ βαλθῇ εἰς ἐνέργειαν.

4. Ὅταν εἰς μίαν νῆσον ἀνοιχθῇ τὸ Οἶκημα τῆς Καταφυγῆς, καὶ δὲν θὰ συγχωρεῖται νὰ ζητουλεύη εἰς τοὺς δρόμους ἢ εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ ὁ Ὑπαρχος θὰ δημοσιεύσῃ διάταγμα, ἀποβλέπον νὰ χαλινώνῃ καὶ ἂν κάμῃ χρεῖα, νὰ παιδεύῃ τοὺς παραβάτας.

5. Ἡ παρούσα θὰ τυπωθῇ, δημοσιευθῇ καὶ σταλθῇ πρὸς ὅποιον ἀνήκει διὰ τὴν ἐκτέλεσίν της.

Κόρφοι, 22 Μαΐου 1833 ε. ν.

ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ τῆς πέμπτης Γερουσίας κτλ.

Ἀριθ. ΞΔ'. Πράξις τῆς Γερουσίας διὰ τὴν παύσιν ἢ διακονίαν.

Ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἐπραγματοποιήθησαν τὰ μέτρα τὰ διαλαμβανόμενα εἰς τὴν ΙΗ'. πρᾶξιν τῆς πρώτης συναθροίσεως τῆς τετάρτης Γερουσίας, διὰ τοὺς Οἴκους Καταφυγῆς, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀναγκαῖον ὄχι μόνον νὰ περιορισθῇ ἡ πονηρὰ διακονία, ἀλλ' ἐνταῦθα νὰ

παύσῃ τὸ ἀδιάκοπον θέαμα τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, καὶ ἡ ἐνόχλησις ὅπου ἐξαιτίας τούτου οἱ χριστιανοὶ ὑποφέρουν εἰς τῆς ἐκκλησίας ἐν καιρῷ τῆς μυσταγωγίας τῆς θείας λειτουργίας διὰ τοῦτο, μὲ τὴν ἐξουσίαν τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ Προέδρου καὶ τῆς ἐκλαμπροτάτης Βουλῆς, μὲ τὴν γνώμην καὶ συγκατάνευσιν τῆς εὐγενεστάτης Νομοθετικῆς Συνελεύσεως τοῦ ἐνωμένου κράτους τῶν Ἰονικῶν νήσων εἰς τὴν τετάρτην ταύτην συνάθροισιν τῆς πέμπτης Γερουσίας, καὶ μὲ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος τοῦ Λόρδ Μεγάλου Ἀρμοστοῦ τοῦ προστάτου Βασιλέως, νομοθετοῦνται καὶ διορίζονται τὰ ἀκόλουθα.

1. Τὸ ἐπιχώριον συμβούλιον τῆς κάθε νήσου θὰ κάμῃ ἐντὸς δύο μηνῶν μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς παρούσης πράξεως κατάλογον τῶν ἀναπήρων (κρατημένων) τυφλῶν, ἢ ὄσων ἄλλων, οἱ ὅποιοι, διὰ ὁποῖαν ἀνδρήποτε σωματικὴν ἔλλειψιν, ἢ διὰ τὸ βαθὺ γῆρας, εἶναι ἀνίκανοι νὰ προμηθευθοῦν τὴν ἡμερούσιον τροφήν τους μὲ ἄλλα μέσα, εἰμὴ μὲ τὴν ζητουλιά.

2. Θὰ συστηθῇ εἰς πύσαν πόλιν ἐκάστης νήσου ἐπιτροπὴ προεδρευομένη ἀπὸ τὸν ἐπιχώριον ἀξιωματικὸν ἐπὶ τῆς θρησκείας καὶ συνθεμένη ἀπὸ ἄλλα τέσσαρα μέλη, δύο ἀπὸ τὰ ὅποια θὰ εἶναι ἱερεῖς ὀνοματισμένοι ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα τῆς νήσου, καὶ τὰ ἄλλα δύο ῥιγογενειάρχαι ἐκλεγμένοι ἀπὸ τὸ ἐπιχώριον συμβούλιον.

3. Αὕτη ἡ ἐπιτροπὴ θὰ ἐπιμεληθῇ αὐτοπροσώπως διὰ τὴν ἐπιτύχην ἕνα κατάλογον αὐτοπροαιρέτων συνεισφορῶν διὰ τὴν μηνιαίαν πληρωμὴν μιᾶς χρηματικῆς ποσότητος εἰς ὄφελος τῶν ὑποκειμένων ὅπου διαλαμβάνει τὸ 1 ἄρθρον.

4. Εἰς κάθε ἐκκλησίαν ἕνας ἀνθρώπος, ἐπίτιδες διωρισμένος ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν, θὰ γυρίζει ἐν καιρῷ τῆς τελετῆς τῆς θείας λειτουργίας μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ζητῶντας διὰ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τὰ συναχθέντα χρήματα θὰ ἐγχειρίζονται εἰς τὴν εἰρημένην ἐπιτροπὴν, ὅπως αὕτη κρίνῃ εὐλογον νὰ διορίσῃ.

5. Ἡ ἐπιτροπὴ θὰ κρατεῖ κατάστιχον ὅλων τῶν ποσοτήτων καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν συνεισφορῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους αὐταὶ προέρχονται καὶ εἰς τὰ τέλη παντὸς χρόνου θὰ τυπύνεται ἡ πρόσοψις τῶν συναχθέντων χρημάτων, καὶ τῆς διαμοιράσεώς των.

6. Ἡ ἐπιτροπὴ μὲ ταῖς ἀνωθεν ποσότητες θὰ προμηθεύῃ τὴν τροφήν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν εἰς τοὺς πτωχοὺς τοὺς περιεχομένους εἰς τὸν κατάλογον ὅπου διαλαμβάνει τὸ 1 ἄρθρον, ἢ θὰ κάμνῃ εἰς αὐτοὺς μίαν δικαίαν διαμοίρασιν τὰ χρήματα.

7. Ἄφου βαλθῆ εἰς ἐνέργειαν ἡ ΙΗ' πράξις, τὸ προκύπτον τῆς ζητολογίας τῆς γενομένης κατὰ τοὺς τρόπους ὅπου διορίζουν τὰ ἄρθρα 8 καὶ 4, καὶ ἐπίσης κάθε περίσσευμα ὅπου ὡς τὴν ἐποχὴν ἐκείνη. ἤθελεν ἀπομείνει ἀπὸ τὴν σύναξιν, τὴν διοριζομένην ἀπὸ τὸν παρόντα νόμον, ἀφαιρεθείσης τῆς τροφῆς τῶν καταγεγραμμένων, τῶν διαλαμβανομένων ἀπὸ τὸν ἴδιον, θὰ δοθοῦν εἰς τὸ ταμεῖον τῶν οἰκων Καταφυγῆς.

8. Ἐντὸς δύο μηνῶν μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς παρούσης πράξεως εἰς ἐκάστην τῶν νήσων εἶναι ἐμποδισμένον νὰ διακονοῦν εἰς τοὺς δρόμους, εἰς τὰς οἰκίας καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὑπὸ ποινὴν ὁ παραβάτης νὰ πιασθῆ καὶ τιμωρηθῆ ἀπὸ τὸ ἀρχεῖον τῆς ἐκτελεστικῆς ἀστυνομίας, καὶ νὰ τοῦ βασταχθῆ ἕνα τέταρτον ἀπὸ τὸ μερίδιον ὅπου θὰ τοῦ ἀνήκει κατὰ τὸ 6 ἄρθρον.

9. Ἡ παροῦσα θὰ τυπωθῆ, δημοσιευθῆ καὶ σταλθῆ εἰς ὅποιον ἀνήκει διὰ τὴν ἐκτέλεσίν της.

Κέρκυρα, 10]22 Μαΐου 1837.

ΕΠΙΧΩΡΙΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ, συσταίνων, εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τῆς ΙΗ' πράξεως τῆς τετάρτης καὶ τῆς ΞΔ' τῆς πέμπτης Γερουσίας, Πτωχοκομεῖον.

Τὸ Ἐπιχώριον Συμβούλιον τῆς Κερκύρας, κατὰ συνέπειαν τῶν ὠρισμένων ἐν τῇ ΙΗ' πράξει τῆς τετάρτης Γερουσίας καὶ ἐν τῇ ΞΔ' πράξει τῆς πέμπτης Γερουσίας, λαβὼν, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ συντάγματος, τὴν ὑπερτέραν ἐγκρίσιν ὀρίζει, τὰ ἑξῆς.

1. Τὸ Ἐπιχώριον Συμβούλιον θέλει διορίσει ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἐκ δύο σεβασμίων ἱερέων καὶ ἐκ τόσων ἄλλων ἐγκρίτων πολιτῶν τῆς νήσου, τῆς ὁποίας θέλει προΐσταται ὁ ἐπὶ τὴν θρησκείαν ἐπιχώριος ἀξιοματικός.

2. Ἡ ῥηθείσα ἐπιτροπὴ θέλει φροντίζει, ἀπερχομένη αὐτοπροσώπως εἰς τὰς οἰκίας τῆς πόλεως ταύτης, καθὰ ὀρίζουν αἱ προδιαληφθεῖσαι πράξεις, νὰ λαμβάνη, κατὰ τὸν δημοσιευόμενον τύπον παρά πόδας τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, τὴν αὐτοπροαίρετον ὑπογραφὴν διὰ τὴν μινιαίαν συνεισφορὰν ποσότητος τινὸς ἀφιερωτέας πρὸς διατροφὴν ὄλων τῶν ἀναπήρων, τυφλῶν, ἢ ἄλλων ὅσοι διὰ σωματικὰ ἑλατώματα, ἢ διὰ τὸ βαθὺ γῆρας εἶναι ἀνίκανοι νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτήδεια δι' ἄλλων μέσων, παρὰ διὰ τῆς ἐπαιτείας.

3. Τὸ προϊόν τοιούτων συνεισφορῶν, καὶ τῶν διὰ τοὺς πτωχοὺς δίσκων, οἵτινες θὰ ἐκβαίνουν εἰς τὰς Ἐκκλησίας κατὰ τὰ διατεταγμένα

τοῦ τετάρτου ἄρθρου τῆς εἰρημένης ὑπ' ἀριθ. ΞΔ' πράξεως τῆς πέμπτης Γερουσίας, θέλει τὸ καταθέτει ἡ εἰρημένη ἐπιτροπὴ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Ἱεροῦ Δανειστικοῦ Καταστήματος, ὅπου θέλει μείνει ἐν εἴδει παρακαταθήκης εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς, διὰ νὰ χρησιμεύη πρὸς συντήρησιν Καταστήματος, ὅπου θέλουν κλείεσθαι καὶ διατρέφεσθαι ὅλοι οἱ ἐνδεεῖς, οἱ διαλαμβανόμενοι ὑπὸ τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, ὅσοι καθὰ ὀρίζει ὁ Νόμος ἀναγνωρισθῶν ὡς τοιοῦτοι.

4. Τὸ ἐπιχώριον Συμβούλιον τῆς Κερκύρας θέλει διορίσει τὸν τόπον, ὅστις μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸ εἰρημένον Πτωχοκομεῖον, καὶ εἰ δυνατόν θέλει τὸν εὔρει συνεγγὺς τοῦ ὑπάρχοντος Νοσοκομεῖου τῶν πτωχῶν. Ἡ διαληφθεῖσα ἐπιτροπὴ μὲ τὰ ἀναφερόμενα μέσα εἰς τὸ 2 καὶ 3 ἄρθρον τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, θέλει προνοεῖ περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ εἰρημένου Πτωχοκομεῖου καὶ θέλει διευθύνει καὶ κανονίζει πᾶσαν λεπτομερείαν του.

5. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Πτωχοκομεῖον θέλει ἀνοίξῃ ἅμα ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπογραφῶν ἤθελεν εἶσθαι ἀναλόγος, τὸ δὲ τοπικὸν ταμεῖον τῆς Κερκύρας θέλει ἀνοίξει πλῆτῶσιν ὑπὲρ της εἰρημένης ἐπιτροπῆς πρὸς ἀπάντησιν τῶν πρώτων ἀναποφεύκτων ἐξόδων τῆς συστάσεώς του.

6. Τὰ περὶ συστάσεως ἐξόδα πρέπει νὰ λάβουν τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Ἐπιχωρίου Συμβουλίου καὶ τὴν ὀριστικὴν κύρωσιν τῆς ἐκτελεστικῆς δυνάμεως.

7. Οἱ λογαριασμοὶ τῶν εἰσπράξεων καὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Πτωχοκομεῖου πρέπει ὅλοι ἀδιακρίτως νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὸ Ἐπιχώριον Συμβούλιον διὰ νὰ διαβιβάζωνται εἰς τὸν ἑλεγχον τοῦ Γενικοῦ Ἐκλεκτοῦ, ἐπιμελεία τοῦ ὁποίου θέλουν δημοσιεύεσθαι ἀνὰ τριμηνίαν διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

8. Ἄφου τεθῆ εἰς ἐνέργειαν τὸ Πτωχοκομεῖον, ἡ ἐκτελεστικὴ ἀστυνομία δὲν θέλει ἐπιτρέπει εἰς κανένα ὁποιοῦνδήποτε νὰ ἐπαιτῆ εἰς τὰς ὁδοὺς, εἰς τὰς οἰκίας καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς πόλεως ταύτης, πρὸς δὲ εἰς τὰς προαστεῖους ὁδοὺς, ὡς ὀρίζει τὸ 8 ἄρθρον τῆς μνημονεύθεισης πράξεως.

9. Εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον, περὶ οὗ γίνεται λόγος ἐν τῷ παρόντι κανονισμῷ, δὲν θέλουν εἶσθαι δεκτοὶ παρὰ οἱ ἐπαῖται οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς ῥηθείσας κατηγορίας, ὅσοι ἤθελον ἀνήκει εἰς τὴν πόλιν τῆς καταστήματος, τοὺς εἶναι ἀπηγορευμένον νὰ ἐμβάλνωσιν εἰς καπητεῖα, νὰ μεθύσουν, καὶ νὰ μείνουν ἔξω πέραν τοῦ διορισμένου καιροῦ.

6. Εἶναι ἐπίσης ἀπηγορευμένον εἰς τὸ κατάστημα ἀπρετεῖς ὁμι-

Κερκύρας πᾶς ἄλλος ἐπαίτης ἀνήκων εἰς τὰ χωρία τῆς νήσου, ἢ εἰς ἄλλην νῆσον θέλει στέλλεται ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἀστυνομίας εἰς τὴν νῆσον του, οὔτε δύναται νὰ ἦναι δεκτοὶ εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον ἐπαίται τῶν χωρίων ἢ ἄλλων μερῶν, παρὰ ἐν μόνῃ τῇ περιπτώσει καθ' ἣν ὁ τόπος εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουν ἤθελε πληρῶνει τὰ πρὸς διατροφήν των.

10. Ἡ παρούσα νὰ τυπωθῇ καὶ δημοσιευθῇ εἰς τὰς δύο γλώσσας τὴν Γραικικὴν καὶ Ἰταλικὴν.

Ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ Ἐπιχωρίου Συμβουλίου.

Κερκύρα, 10 Ἰουνίου 1845 ε. ν.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ἐσωτερικὸς τοῦ Ἀσύλου τῶν Πτωχῶν.

Χρῆ τῶν Πτωχῶν.

1. Κάθε πρωτὶ, κατὰ τὴν ὥραν διωρισμένην ἀπὸ τὸ ὠράριον τοῦ καταστήματος, ὅλοι οἱ εἰς αὐτὸ τρεφόμενοι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ σηκῶνται, νὰ ἐνδύωνται, νὰ νίβωνται καὶ νὰ διορθοῦν τὰ κραμβάτια των· ὅσοι δι' ἀσθένειαν ἤθελον ἔχει ἀνάγκην βοήθειας εἰς τοῦτο, θέλουν τὴν λαμβάνει ἀπὸ τινὰ τῶν συντρόφων των· ἔπειτα διὰ μισὴν ὥραν θέλουν παρευρισκόνται κοινῶς εἰς τὴν προσευχὴν των, καὶ μετὰ ταῦτα θέλει δίδεται εἰς καθένα τὸ προγευμα του.

2. Τὴν ἡμέραν, ἕως οὗ δὲν προσδιορισθῇ εἰς ὅλους ἢ εἰς μέρος αὐτῶν εἶδος τι ἐργασίας, δύναται νὰ περιδιαβάσῃ καὶ νὰ ἡσυχάζουν. Δὲν τοὺς εἶναι ὅμως συγχωρημένον νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὸ κατάστημα ἢ ἀπὸ τὰ προσκείμενα μέρη, χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ φύλακος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ τὴν ζητοῦν κάθε φοράν, καὶ τακτικῶς νὰ ἐπιστρέφουν κατὰ τὰς ὥρας διωρισμένας ἀπὸ τὸ ὠράριον εἰς τὰς ἐργασίας τῆς ἡμέρας.

3. Εἰς τὴν διωρισμένην ὥραν κατὰ τοὺς καιροὺς τοῦ χρόνου χρεωστοῦν νὰ παρευρισκῶνται εἰς τὸ γεῦμα, τὸ ὁποῖον θέλει γίνεσθαι κοινῶς ἐν σιωπῇ καὶ ἀκροαζομένων τὴν ἀνάγνωσιν βιβλίου τινὸς εὐκαταλήπτου. Τὸν ἴδιον τρόπον θέλουν παρατηρήσει καὶ εἰς τὸ δεῖπνον.

4. Μετὰ τὸ γεῦμα ἡμποροῦν καὶ νὰ ἡσυχάζουν καὶ νὰ διασκεδάζουν εἰς τὸ κατάστημα καὶ ἐκτὸς ἕως οὗ φθάσῃ ἡ ὥρα εἰς τὴν ὁποῖαν χρεωστοῦν νὰ παρευρεθοῦν εἰς ἐσπερινὴν προσευχὴν, νὰ στρώσουν τὴν κλινὴν των, νὰ δεῖπνήσουν καὶ νὰ κοιμηθοῦν.

5. Ὅταν λάβωσι τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν φύλακα νὰ ἐξέλθωσι τοῦ

λαί, βλασφημίαι ἢ λογομαχίαι, ἀλλὰ χρεωστοῦν νὰ ζώσιν ὡς ἀδελφοί, παρηγορούμενοι μεταξύ των καὶ βοηθούμενοι μὲ ἀγάπην.

7. Κάθε πράξις ἢ λόγος ἀπρεπῆς καὶ κακοήθης θέλει τιμωρεῖται ἀπὸ τὸν φύλακα μὲ τὴν ὀλιγόστευσιν τῆς ποσότητος τοῦ φαγητοῦ, ἢ μὲ τὴν στέρησιν τοῦ οἴνου, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ συμφῶνως μὲ τὴν διαταγὴν τοῦ ἐπισκεπτομένου μέλους τῆς ἐπιτροπῆς, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ φύλαξ χρεωστεῖ ν' ἀναφέρῃ κάθε ἔλλειψιν γενομένην.

8. Ἐκαστος τῶν πτωχῶν χρεωστεῖ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν φύλακα εἰς ὅ,τι ἀποβλέπει τὰς ἐργασίας τῆς ἡμέρας, καὶ ἂν τις στοχασθῇ τὸν ἑαυτόν του ἀδίκως ὑβρισθέντα, δύναται νὰ προστρέξῃ εἰς τῆς ἡμέρας τὸν ἐπιστάτην, καθὼς ἐπίσης δύναται νὰ προστρέξῃ εἰς τὸν φύλακα διὰ κάθε ἄτοπον, γεγόμενον εἰς αὐτὸν ἀπὸ τοὺς συντρόφους του.

9. Ἐκαστος τῶν πτωχῶν θέλει φροντίζει διὰ τὴν καθαριότητα τοῦ ὑποκειμένου του καὶ τῶν πραγμάτων του. Τοῖς εἶναι ἀπηγορευμένον νὰ λασπόνουν ἐξ ἀμελείας τὰ φορέματά των ἢ νὰ βρομεύωνται· μάλιστα πρέπει νὰ φυλάττωσι τὸ πᾶν μὲ τὴν μεγίστην τάξιν καὶ καθαριότητα.

10. Ὅσοι κριθέντες ἱκανοί, θέλουν διορισθῇ, κατὰ τὴν ἀράδαν, εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ καταστήματος, δὲν δύναται εἰς τὰς ἡμέρας τῆς ὑπηρεσίας των νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὸ κατάστημα, θὰ ἐξαρτῶνται δὲ ἀπὸ τὸν φύλακα εἰς ὅ,τι ἀποβλέπει τὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ὁποῖαν ἤθελε διορισθῶσι.

11. Κάθε Κυριακὴν καὶ ἐπίσημον ἑορτὴν, ὅσοι δύναται θέλουν ὑπάγει, συνωδευμένοι ἀπὸ τὸν φύλακα, εἰς τὰς πλησιεστέρας εἰς τὸ κατάστημα Ἐκκλησίας διὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν θεῖαν λειτουργίαν ὅλοι ὁμοῦ, ἐν καιρῷ τῆς ὁποίας θέλουν φυλάξει τὴν ἀπαιτουμένην διαγωγὴν. Χρεωστοῦν προσέτι νὰ παρευρισκῶνται ὅλοι ὁμοῦ εἰς ὁποιανδήποτε ἄλλην ἱεροπραγίαν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ καταστήματος, καὶ ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἐπιστρέφωσι μετὰ τὴν λειτουργίαν εἰς τὴν οἰκίαν.

12. Ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος, διαρκοῦντος τοῦ γεύματος, θέλει τοῖς ἀναγινώσκεται ὁ κανονισμὸς τοῦ καταστήματος, διὰ νὰ γνωρίζωσι τὰ χρῆ τῶν καὶ ἐπομένως νὰ τὰ ἀκολουθῶσι.

13. Κάθε συναναστροφὴ ἀνδρῶν μὲ γυναῖκας εἶναι ἀπηγορευμένη ἐντὸς τοῦ καταστήματος. Οἱ ἄνδρες δὲν δύναται νὰ συναναστρεύωνται μὲ αὐτάς, παρὰ ὅταν τὸ ἀπαιτῇ ἡ ὑπηρεσία τοῦ καταστήματος.

14. Ἐκτός τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν διωρισμένων, κανεὶς δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἐργοστάσια τοῦ καταστήματος, καθὼς μαγειρεῖον, ἀποθήκη, ἱματιοφυλάκιον κλπ. χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ φύλακος, εἰς τὸν ὁποῖον θέλουν εἰπεῖ τὴν αἰτίαν διατί θέλουν νὰ εἰσέλθουν.

Χρῆν τοῦ φύλακος.

15. Ὁ φύλαξ θέλει ἔχει τὴν ἐπιστάσιαν καὶ ἄμεσον εὐθύνην εἰς τὸ κατάστημα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς ἐπιτροπῆς. Πρέπει νὰ διατηρῇ τὴν καλὴν τάξιν καὶ νὰ ἐμποδίζῃ κάθε ἀπρεπές.

16. Θέλει ἔχει κατάστιχον εἰς τὸ ὁποῖον νὰ σημειώῃ τὸ ὄνομα, τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ φύλον κάθε ἐνδεοῦς, τὴν ἡμέραν τῆς ἀποδοχῆς του, καὶ ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν, ἢ δι' ἀσθένειαν ἢ δι' ἄλλην εἰς αὐτὸ σημειωθεῖσαν αἰτίαν, ἤθελε παύσει τοῦ νὰ κατοικῇ εἰς τὸ κατάστημα.

17. Ἐως οὗ εἶναι ἔλλειψις οἰκονόμου, ὁ φύλαξ θέλει σημειῶσι εἰς ἐπίτηδες βιβλίον τὰ καθημερινὰ ἐξοδα διὰ ζωοτροφίαν καὶ ἄλλα. Θέλει ἔχει πρὸς ταῦτοις κατάστιχον εἰς τὸ ὁποῖον νὰ σημειώῃ τὰ φορέματα, τὰ πλουστικά καὶ ἄλλα ἀνήκοντα εἰς τοὺς ἐνδεεῖς, πρόσετι δὲ θέλει σημειῶναι καὶ πότε ἀνανεώνονται.

18. Θέλει φροντίσει νὰ διατηρῆται ἀκριβῶς ὁ κανονισμὸς, νὰ ἐκπληρῆται τὸ ὠράριον, καὶ νὰ φυλάττηται ἡ εὐταξία, ἡ καθαριότης καὶ ἡ τάξις τοῦ καταστήματος.

19. Τὴν νύκτα ποτὲ δὲν δύνανται νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὸ κατάστημα, οὐδὲ τὴν ἡμέραν, χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἐπισκεπτομένου μέλους τῆς ἐπιτροπῆς.

20. Θέλει ἐκλέξει μεταξὺ τῶν ἐνδεῶν τοὺς ἰκανωτέρους διὰ νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ καταστήματος, προσδιορίζων εἰς αὐτοὺς τί ἔχουν νὰ κάμουν.

21. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀποδοχῆς ἐκάστου ἀτόμου, ὁ φύλαξ θέλει φροντίσει, ὥστε νὰ πλυθῇ εἰς ὄλον του τὸ σῶμα, νὰ κουρευθῇ νὰ ξυρισθῇ καὶ νὰ ἐνδυθῇ, καὶ θέλει τῷ διορίσει τὸν ἀριθμὸν τῆς κλίνης του, ἀριθμὸς, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ εὐρίσκηται εἰς καθενὸς τὰ πλουστικά καὶ τὰ ἐνδύματα πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως.

22. Ὁ φύλαξ θέλει φροντίσει ἐπίσης νὰ διαμοιράζῃ καὶ νὰ συνάξῃ τὰ πλουστικά διὰ νὰ πλύνωνται καὶ βάλλωνται κατὰ τάξιν εἰς ἐπίτηδες ἱματιοφυλάκιον, εἰς τόπον φέροντα τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὑποκειμένου.

23. Θέλει φροντίσει ὥστε κάθε δέκα πέντε ἡμέρας ν' ἀλλάζωνται τὰ σινδόνια τῶν κραβατίων, καὶ κάθε μῆνα τὸ ἀχυρόστρωμα, κάθε ἐβδομάδα δὲ θέλει ἀλλάζει τὰ πλουστικά τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἂν ἡ περίστασις τὸ ἀπαιτῇ, θέλουν ἀλλάζονται ὅλα καὶ συχνότερα.

24. Προτοῦ νὰ γίνῃ ἄλλη προμήθεια, θέλει φροντίζει ὁ ἴδιος διὰ τὰ καθημερινὰ ἐξοδα, ἐπιττατεῖ εἰς τὸ μαγειρεῖον, εἰς τὴν διαμοίρασιν τῆς τροφῆς, εἰς τὴν καθαριότητα τῶν σκευῶν καὶ τῶν ἐπίπλων, καὶ εἰς ἐκείνην τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ καταστήματος ἐν γένει.

25. Θέλει ἀναφέρει κάθε ἀτοπον συμβάν εἰς τὸν ἐπιστάτην τῆς ἡμέρας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θέλει λαμβάνει τὰς ἀνηκούσας διαταγὰς καὶ εἰς σημαντικὰς περιστάσεις, αἵτινες τυχὸν ἤθελον ἀπαιτήσῃ δραστήρια μέσα, πρέπει νὰ διευθυνθῇ εἰς οἰονδήποτε των μελῶν, ἐλλείποντος τοῦ ἐπιτηρητοῦ τῆς ἡμέρας.

Ἰκ τοῦ γραφείου τοῦ ἐπιχωρίου συμβουλίου.

Κέρκυρα 20 Μαρτίου 1846 ε. ν.

Δρ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΩΠΑΙΔΟΣ.

Ἡ Κωπαῖς εἶναι ὄροπέδιον κεκλεισμένον πανταχόθεν ὑπὸ ὄρεων ἐκ τιτανολίθου συμπαγοῦς, χρώματος μελανοφαίου, τὰ πλεῖστα δὲ ἐξ αὐτῶν, ἅμα τῇ γενέσει ὑπέστησαν ρήγματα καὶ αἱ διαστρώσεις τοῦ τιτανολίθου ἐθραύσθησαν εἰς τεμάχια, ἅτινα ἀφιστάμενα ἀλλήλων παρήγαγον κενὰ διαστήματα, τῶν ὁποίων τινὰ ἀποτελοῦσι τὰς λεγόμενας καταβόθρας.

Τὸ ὄροπέδιον τοῦτο κείμενον εἰς 95 μέτρων ὕψος ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἔχει ἔκτασιν 240,000 στρεμμάτων· τὸ ταπεινότερον δὲ ὄρος, τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν ὀνομάζεται Πτώον καὶ ἡ κορυφή αὐτοῦ εἶναι κατὰ 50 μέτρα ὑψηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς Κωπαίδος· ἡ δὲ συντομωτέρα ὑπὸ τὸ Πτώον ὀριζόντιος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς Κωπαίδος πρὸς τὴν θάλασσαν εἶναι 1600 μέτρων.

Τὸ πεδῖον τοῦτο δέχεται τὰ ὕδατα διὰ ρηγμάτων ὁμοίων

πρὸς τὰς καταβόθρας, ἀλλ' ἐκτελούντων λειτουργίαν, ὅπως ἀντίστροφον, καθόσον αἱ πηγαὶ τοῦ ὕδατος εἶναι ὑψηλότεραι τῆς Κωπαίδος καὶ σχηματίζουν τοὺς ποταμοὺς Μέλανα, Κηφισσὸν, Ἐρχύναν, Περμησὸν καὶ Ὀλμειδόν, οἱ ὅποιοι κατὰ μὲν τὸ θέρος ἐκχέονται διὰ τῶν καταβοθρῶν ἢ καταναλίσκονται διὰ τῆς ἐξατμίσεως, τῶν ἀρδεύσεων κτλ. Ἐν χειμῶνι δέ, ὅτε οἱ ὑετοὶ εἶναι συχνότεροι, ὁ ὄγκος τοῦ ὕδατος αὐξάνει καὶ ἀρχεται ἡ πλημμύρα· καὶ ἐνῶ τὸ θέρος 80,000 στρεμμάτων περίξ τῆς Κωπαίδος εἶναι ἐντελῶς ξηρὰ, ἐν καιρῷ χειμῶνος κατακλύζονται οὐ μόνον αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἀγροὶ καλλιεργημένοι πλησίον τῶν χωρίων Δεγλῆ, Μοῦλκι κ.τ.λ. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος τῆς πλημμύρας ἅμα ἀνέλθη μέχρι τῆς ἀνοικτῆς ὀπῆς τῶν στομιῶν τῶν καταβοθρῶν, δὲν ὑψοῦται πλέον καὶ μένει εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον μέχρι τοῦ τέλους τοῦ χειμῶνος, ὅτε ἀρχεται πάλιν ἡ κατάπτωσης τῶν ὑδάτων μέχρις ἐντελοῦς ἀποξηράνσεως τῶν περὶ τὴν Κωπαίδα ἀγρῶν καὶ τῶν ἄνω ῥηθέντων ὄγδοήκοντα χιλιάδων στρεμμάτων.

Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν, ὅτι αἱ καταβόθραι δὲν εὐρίσκονται εἰς διάφορα ὕψη ὑπὲρ τὴν Κωπαίδα, ὡς λέγει ὁ Κύριος Sauvage, ἀλλ' ὅτι ἐνεκα τῶν καταπεσόντων λίθων ὑψώθη τὸ ἔξωθεν τοῦ στομίου ἔδαφος καὶ ὡς ἐκ τούτου φαίνεται ἡ ὀπή τοῦ στομίου ὑψηλοτέρα τοῦ πυθμένος τῆς λίμνης, δύναται ὁμοίως νὰ ἀνοιχθῇ καὶ καταστῇ, ὡς πρότερον, βαθύτερα τοῦ πυθμένος τῆς λίμνης, ἀφαιρουμένων τῶν καταπεσόντων λίθων.

Ἀναλόγως τῆς ποσότητος τοῦ πίπτοντος ὕδατος, ἐν καιρῷ χειμῶνος, ἡ ἀποστράγγις γίνεται ὅταν μὲν πίπτωσιν ὀλίγαι βροχαί, κατὰ τὸν Μάϊον ἢ τὸν Ἰούνιον· ὅταν δὲ πολλαί, κατὰ τὸν Αὐγούστον. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει οἱ χωρικοὶ τῶν περίξ χωρίων ἐσπευσμένως σπείρουσι μέρος τῶν 80,000 στρεμμάτων καὶ ὅτε μὲν, διαρκούσης τῆς ξηρασίας, ἡ παραγωγή εἶναι μεγίστη, ὅτε δὲ, ἐνεκα τῶν πολλῶν κατὰ τὸ ἔαρ ὑετῶν ἢ σπορὰ καταστρέφεται.

Ἄλλ' ὅταν ἡ ἀποστράγγις ἀρχίσῃ κατὰ τὸν Αὐγού-

στον, εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον νὰ σπείρωσιν ὅ,τι δήποτε, παρελθούσης ἤδη τῆς πρὸς σπορὰν ὥρας. Ἄλλοτε δέ, ὅτε βράδυνῃ ἢ ἀποστράγγις, σπείρουσι τινὲς κατὰ τὸν Ἰούλιον καὶ τότε βλαστάνει μὲν ὁ βάμβαξ καὶ ὁ ἀραβόσιτος, ἀλλὰ δὲν ὠριμάζει.

Ἡ μᾶλλον ἢ ἥττον καταστρεπτικὴ ἐτήσια αὕτη πλημμύρα, δύναται νὰ προληφθῇ καὶ εἶναι βεβαίως ἀδικον νὰ μὲν ἡ τοσαύτη ἐκτασις εὐφορωτάτης γῆς εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ὑδάτων καὶ νὰ διακινδυνεύῃ ἡ ὑγεία τῶν κατοίκων τριῶν ἐπαρχιῶν, ἐνεκα τῆς ἀκηδίας τῶν δυναμένων νὰ προλάβωσι τὴν χρονίαν ταύτην συμφορὰν (1).

(1) Ἡ δηλητηριώδης ἐπιρροή τῶν λιμναζόντων ὑδάτων ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ καλεῖται παρὰ τῶν Γάλλων *Palustre Miasmatische*. Ἡ ἐπίδρασις αὕτη, ὅτε μὲν εἶναι λανθάνουσα καὶ βραδεία παράγουσα τὰ χρόνια νοσήματα, ὅτε δὲ ἀπότομος καὶ ταχεῖα παράγουσα τὰ ὀξεῖα νοσήματα. Καὶ ἡ μὲν λανθάνουσα ἐπίδρασις τῶν ἐλωδῶν μiasμάτων ἐκδηλοῦται εἰς τοὺς παρὰ τὰ λιμναζόντα ὕδατα κατοικοῦντας διὰ τῆς βαθμιαίας ἐκλύσεως τῶν σωματικῶν δυνάμεων, τῆς τοῦ προσώπου ὠχρότητος, προσομοιάζουσης ἐπὶ τέλος μὲ τὴν χροίαν τῶν ξηρῶν φύλλων. προΐοντος δὲ τοῦ χρόνου γίνεται δι' ἐντωσμίωσιν συσσωρεύσεις ὑγρῶν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι παράγουσα ὕδροπα τῆς γραστῆς, τῶν ἀρθρώσεων κ.λ. καὶ ὑπερτροφίαν τοῦ σπληνός, ἡ δὲ ὀξεῖα ἐνέργεια ἐκδηλοῦται διὰ διαλειπόντων πυρετῶν παρουσιαζομένων ὑπὸ διαφόρους χαρακτῆρας.

Ὁ Βόλτας ἐδόξαζεν, ὅτι ἡ ἐλώδης αὕτη ἐνέργεια πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἢ εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ὑδροθειωμένου ἀερίου, ἢ εἰς τὴν περίσσειαν τοῦ ἀζώτου, ἀλλ' οὐδετέρα τῶν ὑποθέσεων τούτων ἀπεδείχθη βásiμος.

Ὁ Moscati παρετήρησεν, ὅτι ἐλώδης ἀήρ εἰς φιάλην ἐμβαλλόμενος παράγει ὑπόλευκον νέφος. Ὁ δὲ Rigo de Cisle βεβαίως, ὅτι τὰ νέφη ταῦτα ἀπόζουσι σιδηρότοπος σώματος. Οἱ Dupuytren καὶ Theuard ἀναλύσαντες τὰ νέφη ταῦτα ἀνεῦρον, ὅτι σύγκεινται ἐξ ὀργανικῶν ἀζωτούχων οὐσιῶν καὶ ἐξ ἐτέρας τινὸς οὐσίας, ἣν ἐκάλεσαν μiasme, τὸ ὅποιον κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Bousingault δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ὀργανικὸν στοιχεῖον.

Τὰ μiasmata ταῦτα ἀναπτύσσονται αὐξομένης τῆς θερμοκρασίας,

Ἴδου ἐν ὀλίγοις πόθεν προέρχεται τὸ κακὸν καὶ πῶς δύναται νὰ προληφθῇ. Δύο μόναι καταβόθραι λειτουργοῦσι τακτικῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταπτώσεως τῶν ὑδάτων, ἢτοι ἡ μεγάλη καταβόθρα, ἣτις ἀτελῶς ἐκαθαρίσθη ἄλλοτε, ἀλλ' ἐνεκα τοῦ βάθους τῆς διώρυγός της, τὰ ὕδατα τῆς Κωπαίδος ἀκωλύτως εἰσρέουσιν εἰς αὐτὴν καὶ δεύτερον ἡ τῆς Μπίνιας, ἣτις ἐκκαθαρίσθη καὶ αὕτη ἀτελῶς, καθότι οἱ λίθοι τοποθετηθέντες παρὰ τὸ στόμιον παρασύρονται ἐντὸς τῆς ὑπονόμου, ὡσάκις τὸ ὕδωρ ἀνέρχεται εἰς τὸ ὑψηλότερον αὐτοῦ σημεῖον καὶ ἐμφράττουσι τὴν διέξοδον τῶν ὑδάτων. Αἱ δύο αὗται καταβόθραι λειτουργοῦσιν ἀδιαλείπτως. Τῆς Μπίνιας ὅμως ἡ διώρυξ εἶναι ὀλίγον τι ὑψηλότερα τῆς διώρυγος τῆς μεγάλης καταβόθρας καὶ ὡς ἐκ τούτου, ἡ καταβόθρα δὲν δέχεται τὸν ὄγκον τοῦ ὕδατος, τὸν ὁποῖον ἤθελε διοχετεύει, ἐὰν ἡ διώρυξ αὐτῆς ἦτο βαθυτέρα, καθότι τὸ ὕδωρ εἰσέρχεται ἐντὸς τῆς καταβόθρας μὲ μεγάλην ὀρμὴν καὶ συμπαρασύρει φυτὰ, λίθους κ.τ.λ.

Ἰδία δὲ κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον, ὅτε τὰ ὀργανικὰ σώματα, φυτὰ καὶ ζώφια ἀποσυντίθενται· ἔχουσι δὲ τὴν μεγαλητέραν ἐπίρροιαν κατὰ τὴν πρωΐαν καὶ τὴν ἑσπέραν. Ἀποτελεσματικωτέρα δὲ εἶναι ἡ ἐνέργεια τῶν μiasμάτων εἰς τὰ ἐλώδη μέρη, τὰ περικλειόμενα ὑπὸ ὀρέων, διότι ταῦτα τὰ συγκρατοῦσιν, ὡς ἐν λεκάνῃ, ἐμποδίζοντα τοὺς ἀνέμους νὰ τὰ παρασύρῃσι. Παρατηρήθη δὲ, ὅτι ἡ μiasματικὴ ἐνέργεια παύει εἰς ὕψος ἐνὸς χιλιομέτρου.

Τὰ μiasματα ταῦτα μεταφέρονται ὑπὸ τῶν ἀνέμων εἰς μεγάλας ἀποστάσεις, ὡστε πάσχουσιν ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ κάτοικοι ἀποτέρων χωρῶν, κειμένων εἰς τὴν διάβασιν αὐτῶν. Ἡ παραγωγή τῶν μiasμάτων εἶναι κατὰ λόγον ἀντίστροφον τῆς βαθύτητος τῶν ὑδάτων.

Τὰ προφυλακτικὰ μέσα κατὰ τῶν μiasμάτων, εἰσὶν.

1. Ἡ ἀποφυγὴ τοῦ ἐν ὑπαίθρῳ ὕπνου.

2. Ἡ καλὴ καὶ ἐπαρκὴς τροφή· ἐρῶσις ἀζωτούχων οὐσιῶν, οἷον κρέατος, ὀσπρίων οὐχὶ δὲ λαχάνων.

Πόσις οἴνου καὶ καφέ καὶ διαρκὴς χρῆσις κίνας.

Ἄλλ' ἡρίζικη τῶν ἐλογενῶν νοσημάτων τούτων πρόληψις καὶ ἀπαλλαγὴ εἶναι ἡ διὰ τῆς ἀποξηράνσεως τοῦ ἔλους ἀπουσία τῆς αἰτίας.

Ἡ Μπίνια ἔχει καὶ δύο ἄλλας ὁπὰς, αἵτινες ὅμως εἶναι εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, διότι χρησιμεύουσι κατὰ τὸ θέρος εἰς τὴν ἐν σκιᾷ ἀνάπαυσιν τῶν ποιμνίων (στάλων), δι' οὐδεμιᾶς ἀστυνομικῆς διατάξεως ἀπαγορευομένου τούτου. Κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα, ἐνεκα τῆς βαγδαίας ῥοῆς τῶν ὑδάτων, εἰσάγεται ἡ κόπρος τῶν προβάτων ἐντὸς τῆς ὁπῆς τῆς καταβόθρας, ἡ ὁποία ἐντὸς ὀλίγου θέλει καταστῆ ἀχρηστος, ἐὰν δὲν ληφθῶσι τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἐπιτήρησιν. Εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν, ὅτε αἱ καταβόθραι ἦσαν εἰς καλὴν κατάστασιν, ἡ Κωπαῖς ἦτον ἀπεξηραμένη. Τοῦτο ἀποδεικνύουσιν αἱ πόλεις, τῶν ὁποίων τὰ εἰρήπια φαίνονται ἀκόμη ἐντὸς τῆς Κωπαίδος καὶ ἡ ἀμαξιτός, ἣτις διασχίζει τὴν λίμνην μέχρι Σκριποῦς (Ἄνω Ὀρχομενοῦ). Διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης μετέφερον οἱ ἀρχαῖοι τοὺς ὀγκολίθους πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ ἐν Ὀρχομενῷ θησαυροφυλακίου, τοῦ ναοῦ καὶ λοιπῶν κτιρίων.

Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους, σεισμὸς προξενήσας κατὰπτωσιν βράχων, ἔκλεισε τὸ στόμιον τῆς μεγάλης καταβόθρας. Τοῦτο ῥητῶς ἀναφέρει ὁ Στράβων, λέγων· «Ἰπάντρου δὲ καὶ σηραγγώδους οὕσης κατὰ βάθους τῆς γῆς, σεισμοὶ γινόμενοι πολλάκις ἐξαίσιοι τοὺς μὲν ἐφραξαν τῶν πόρων τοὺς δὲ ἀνέωξαν κ.τ.λ.»

Μὴ δυναμένων δὲ τῶν ἄλλων καταβοθρῶν νὰ ἀπορροφήσωσιν ὅλον τὸ ὕδωρ, ἐπήλθε πλημμύρα, ὡς βεβαιοῦται διὰ τῆς προϊστορικῆς παραδόσεως τοῦ κατακλισμοῦ τοῦ Ὠγύγου, κατακλύσασα τὰς ἐντὸς τῆς Κωπαίδος πόλεις: Ἀθήνας, Ἐλευσίνα, Κάτω Ὀρχομενὸν κ.λ. Τότε ἀδυνατοῦντες νὰ καθαρίσωσι τὴν μεγάλην καταβόθραν, ἐνεκα ἐλλείψεως μὴχανῶν πρὸς ἀνέλκυσιν τῶν καταπεσόντων πολλῶν λίθων καὶ χωμάτων, ἐπεχείρισαν νὰ διαχαράξωσι τεχνητὴν διώρυγα ὑπὸ τὸ Πτώον, ἐφ' οὗ ἠνέωξαν τὰ εἰσέτι σωζόμενα δέκα ἐξ φρέατα πρὸς εὐκολίαν τῆς διατρέψεως. Ἡ ἐργασία ὅμως αὕτη διεκόπη καὶ τὸ Πτώον ἐμεινεν ἀτρητον μέχρι τῆς σήμερον. Ἴδου τί περὶ τούτου λέγει ὁ Στράβων: «Πάλιν δ' ἐγχομένῶν τῶν πόρων, ὁ μεταλλευτὴς Κράτης.

άνηρ Χαλκιδεύς, ἀνακαθαίρων τὰ ἐμφράγματα ἐπαύσατο, στασιάσαντων τῶν Βοιωτῶν.»

Περὶ τῆς μεγάλης ἰδίως καταβόθρας, παρατηρῶ, ὅτι ἐπειδὴ αὕτη ἀπεφράχθη ἔνεκα τῆς γενομένης καταπτώσεως, δυνάμεθα σήμερον ἐπὶ μικρᾷ δαπάνῃ νὰ ἐξακριβώσωμεν, ἐὰν πέραν τῆς καταπτώσεως ἡ καταβόθρα εὐρίσκεται εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ τότε ἀνορύσσοντες διὰ μηχανῶν τοὺς καταπεσόντας λίθους κ.λ. καὶ καθαρίζοντες τὴν ὑπάρχουσαν διώρυγα, δὲν ἔχομεν πλέον ἀνάγκην τῆς ὑπὸ τὸ Πτώον ὑπονόμου. Ἐν ἐναντία δὲ περιπτώσει, ἐὰν δηλ. ἡ δοκιμὴ ἀποδείξῃ, ὅτι καὶ ἐντὸς τοῦ ὄρους, πέραν τῆς φανερᾶς καταπτώσεως, εἶναι κεκλεισμένη ἡ διόδος τοῦ ὕδατος, τότε εἶναι περιττὴ ἡ ἐκκαθάρισις αὐτῆς καὶ ἡ ὑπὸ τὸ Πτώον ὑπόνομος καθίσταται ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ.

Εἰς οἰκτράν κατάστασιν εὐρίσκονται αἱ λοιπαὶ καταβόθραι καὶ προξενοῦσι λύπην εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτάς, καθόσον βλέπει τις ποῖα μέσα ὑπάρχουσι πρὸς διοχέτευσιν μεγάλης ποσότητος ὕδατος, ἂν κατεβάλλετο ἡ ἀναγκαία ἐπιμέλεια καὶ ἐπιτήρησις.

Μετὰ τὴν Μπίνιαν ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν Κωπαίδα ἀπάντᾳ τὴν καταβόθραν τῆς Βαρειᾶς, ἡ ὁποία καὶ αὕτη δύναται νὰ καταστῇ σπουδαιοτάτη, ἐὰν ἀφαιρεθῶσιν οἱ τοῖχοι, τοὺς ὁποίους κατεσκεύασαν οἱ ἄλιεῖς, ὅπως ἐμποδίσωσι τὴν ἔξοδον εἰς τοὺς ἰχθῦς καὶ τοὺς ἐγγέλους. Τοιουτοτρόπως λοιπόν, ὑπὲρ μικροῦ κέρδους τῶν ἀλιέων, καθίσταται σχεδὸν ἀχρήστος ἡ ἄνω καταβόθρα.

Ὁ μύλος τοῦ Στάμου. Καθ' ὃν χρόνον ἐπεσκεφθῆν τὴν Κωπαίδα, ἦτοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρ. μηνός, τὸ ὕδωρ δὲν εἰσῆρχετο εἰσέτι εἰς τὴν καταβόθραν ταύτην, ἔνεκα τῆς κακῆς κατάστασεως τῆς διώρυγος καὶ τῶν λίθων τοῦ ἀρχαίου κτιρίου τοῦ μύλου, οἵτινες ἐμφράττουσιν ὀλοτελῶς τὴν πρὸς αὐτὴν διόδον· εἰσελθὼν ἐντὸς αὐτῆς, εἶδον ὅτι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἡ καταβόθρα ἔχει μεγάλας διαστάσεις· προχωρήσας δὲ ἐπὶ 700 μέτρα εἶδον, ὅτι τὸ ὕψος αὐτῆς μεταβάλλεται ἀπὸ 2 μέτρα μέχρι δέκα. Τὰ σημεῖα ταῦτα

ἔχουσιν ὄψιν σπηλαίων μεγαλοπρεπῶν μὲ φραίους σταλακτίτας.

Ἀπὸ τὸν μύλον τοῦ Στάμου μέχρι Τοπόλιας (Ἀρχαίων Κωπῶν) ὑπάρχουσι μικραὶ καταβόθραι ἀνάξια λόγου, αἵτινες λειτουργοῦσι μόνον κατὰ τὰς μεγαλειτέρας πλημμύρας, μὴ ἔχουσαι αὐλακα πρὸς διοχέτευσιν τοῦ ὕδατος.

Ὅπισθεν τῆς Τοπόλιας, ὑπάρχει ἡ σπουδαιοτάτη καταβόθρα «Παλαιόμυλος τοῦ Παππαγιάννη». Αὕτη εἶναι πλεον τῶν ἄλλων πεφραγμένη, ἔνεκα κτιστοῦ ὕδραγωγείου, τὸ ὁποῖον ἔφερε τὸ ὕδωρ εἰς τὸν μύλον καὶ τῶν λοιπῶν τοίχων, τοὺς ὁποίους εἶχε κτίσει ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ μύλου πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ κτιρίου του, ἀφίνων νὰ εἰσέρχεται ἐντὸς τῆς καταβόθρας μόνον ἡ ἀπαιτούμενη ποσότης ὕδατος πρὸς κίνησιν ἐνός μυλολίθου. Ζητήσας πληροφορίας παρὰ τῆς κατόχου τοῦ μύλου, ἔμαθον, ὅτι ὁ σύζυγός τῆς εἰσῆλθε ποτὲ ἐντὸς τῆς καταβόθρας καὶ εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ στόμιον, ἔνεκα τῶν γενομένων προσχώσεων, εἰσέρχεται τις δυσκόλως, ἀλλὰ μετὰ 15—20 βήματα, δύναται τις νὰ προχωρήσῃ ἔπιπτος εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς καταβόθρας εἶναι ἐν καλῇ καταστάσει καὶ ὅτι δι' ἁλίγων ἐξόδων δύναται καὶ ἡ καταβόθρα αὕτη νὰ χρησιμαποιηθῇ καὶ νὰ παράγῃ τὸ μέγιστον τῆς ἐργασίας αὐτῆς, μὴ οὔσης ἐντελῶς πεφραγμένης. Περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς καταβόθρας ταύτης μαρτυρεῖ καὶ ὁ Στράβων: «Δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Κηφισσὸς τοῦτο μάλιστα, τὴν Κωπαίδα λίμνην πληρῶν. Αὐξομένης γὰρ αὐτῆς, ὥστε κινεῖται δυνεύειν καταποθῆναι τὰς Κώπας (ὡς ὅτε ποιητῆς ὀνομάζει καὶ ἀπ' αὐτῶν ἡ λίμνη τὴν ἐπαυμιάν· εἰληφε)· χάσμα γεννηθὲν πρὸς τῇ λίμνῃ πλησίον τῶν Κωπῶν, ἀνέωξεν ὑπὸ γῆς ρεῖθρον, ὅσον τριάκοντα σταδίων καὶ ἐδέξατο τὸν ποταμόν.»

Εἰς Στουροβίτσι ὑπάρχει ἕτερος μύλος παλαιός. Καὶ αὕτη ἡ καταβόθρα χρῆζει τῆς αὐτῆς ἐργασίας, ὡς καὶ ἡ προηγούμενη.

Μετ' αὐτὴν ἕως Σκριποῦ (Ἄνω Ὀρχομενοῦ) ὑπάρχουσι

μικραὶ ὄψαι ἀσήμαντοι καὶ λειτουργοῦσαι κατὰ τὰς μεγά-
λας πλημμύρας.

Ἀπὸ τὸ ὄρος Δουρδουβάννα (Ἰφάντειον) καὶ ἐκεῖθεν, τὰ
σχίσματα τὰ ἐντὸς τῶν ὀρέων καὶ αἱ ὄψαι, ἔχουσαι ὑπερά-
νω αὐτῶν τὰς πηγὰς τοῦ ὕδατος, ἐνεργοῦσιν ἀντιστρόφως
τῶν καταβοθρῶν. Ἐκβάλλουσι δηλ. τὰ ὕδατα πρὸς τὴν
Κωπαίδα καὶ σχηματίζουσιν οὕτω τοὺς ἄνω βηθέντας πο-
ταμοὺς. Ὡς πρὸς τοὺς ποταμοὺς τούτους δὲν ἔχω πολλὰ
νὰ εἶπω, καθόσον ἡ τακτοποίησις τῶν βείθρων εἶναι δευτε-
ρευθὸν ζήτημα καὶ ὄχι τόσον κατεπεῖγον.

Παρατηρῶ ὅμως, ὅτι ὁ Μέλας σχηματίζεται εἰς τὸ παρὰ
τὴν Μοῦλιν τῆς Σκριποῦς ὄρος καὶ διατηρεῖ πάντοτε θέρος
τε καὶ χειμῶνα τὴν αὐτὴν ποσότητα ὕδατος.

Ὁ Κηφισσοὺς δὲ τακτικῶς ἕκαστον χειμῶνα πλημμυρεῖ,
ἐπειδὴ ἡ κοίτη αὐτοῦ δὲν ἔχει τὰς ἀπαιτούμενας διαστάσεις
καὶ καταπνίγει τοὺς ἀγροὺς τῶν παραλιμνίων χωρίων.

Ἡ Ἐρκύνα (ποτάμι τῆς Λεβαδείας) τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα
μεταχειρίζονται κατὰ τὸ θέρος οἱ κάτοικοι πρὸς ἄρδουσιν,
ἔχει κοίτην ἐντελῶς στενὴν καὶ κεκλεισμένην πλησίον τοῦ
Δεγλέ.

Συντελοῦσι δὲ εἰς τὴν πλημμύραν καὶ αἱ αὐλακες, αἱ
χρησιμεύουσαι τὸ θέρος πρὸς ἄρδουσιν. τὰς αὐλακὰς ταύ-
τας, ὅσοι ἐκ τῶν σπειρόντων δὲν εἶναι ἰδιοκτῆται τῆς γῆς,
ἀφίνουσιν ἀνοικτὰς κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τότε ἀφ' ἐνὸς μὲν
ἡ πλημμύρα τῆς λίμνης καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ μεγάλη ποσότης
τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, κατακλύζουσι τοὺς χαμηλοτέρους
τῶν ἀγρῶν.

Ἐπάρχουσι δὲ καὶ ἕτεροι ποταμίσκοι καὶ ρύακες, οἱ ὁποῖοι
φέρουσι κατὰ τὸν χειμῶνα ὄμβριον ὕδωρ ἀνάλογον πρὸς
τὴν ὑπεράνω αὐτῶν ἔκτασιν.

Μοῦλκι (Ἀλίαρτος). Ἀπὸ Μοῦλκι μέχρι τῆς μεγάλης
καταβόθρας τῆς Ἀγίας Μαρίνης, ὑπάρχουσι πάλιν πληθὺς
καταβοθρῶν, τῶν ὁποίων αἱ σπουδαιότεραι αἱ ἑξῆς:

Ἡ τοῦ Μοῦλκίου καλουμένη, ἡ ὁποία εἶναι σπουδαία,
1^ο ἔνεκα τῆς ποσότητος τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον δύναται

νὰ διοχετεύσῃ καθαριζομένη. 2^ο Παρατηρεῖ τις, ὅτι εἰς
εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔγινεν ἄλλοτε πρόχωμα δύο χιλιάδων
μέτρων μήκους καὶ ὑψηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς μεγα-
λειτέρας πλημμύρας. Τὸ πρόχωμα τοῦτο ἀπέκλειε τρεῖς
χιλ. περίπου στρέμματα τῆς Κωπαίδος ἀπὸ τῆς ἐπιλοίπου
ἐκτάσεως καὶ ἡ ἄνω καταβόθρα ἐχρησίμευε πρὸς ἀποστράγγι-
σιν τῶν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος καλλιεργουμένων ἀγρῶν.
Τοιοῦτον πρόχωμα παρατηροῦμεν καὶ εἰς τὸν κόλπον τῆς
Καρδίτζας ἀπὸ Φτελίου, ἀλλὰ μεγαλειτέρας ἐκτάσεως.
Τοῦτο ἔχει μῆκος 3400 μέτρων καὶ ἀπέκλειε δέκα χιλιά-
δας στρέμματα. Αἱ δεκατρεῖς αὗται χιλιάδες στρέμματα
δύνανται εὐκόλως νὰ ἀποξηρανθῶσι, διορθουμένου εἰς τινὰ
μέρη τοῦ προχώματος διὰ μικρὰς δαπάνης. Ὅπισθεν τῆς
Καρδίτζης ὑπάρχουσι δύο λίμναι χαμηλότεραι τῆς Κω-
παίδος, λαμβάνουσαι τὰ ὕδατα ἐκ τῆς Κωπαίδος ἀπὸ τὰς
καταβόθρας, αἵτινες εὐρίσκονται ἐντὸς τοῦ κόλπου τῆς Καρ-
δίτζης ὥστε διατηρουμένου τοῦ προχώματος, πολὺ πιθα-
νὸν νὰ ἀποξηρανθῶσι καὶ αὗται. Οἱ Γάλλοι μηχανικοί,
οἵτινες συνέταξαν τὸν γαλλικὸν χάρτην τῆς Ἑλλάδος,
κακῶς ἐξέλαβον τὸ πρόχωμα τοῦτο ὡς ὁδὸν καὶ ἐσημείω-
σαν ἐπὶ τοῦ χάρτου *chaussée antique*. Πέραν τῆς καταβό-
θρας τοῦ Μοῦλκίου ὑπάρχει λόφος κατασυντετριμμένος καὶ
ἔχων μεγάλας ὄψας καὶ χαράδρας, τοῦ ὁποίου ὁμως ἡ βά-
σις εἶναι εἰς ἐπιφάνειαν ὑψηλοτέραν τῆς Κωπαίδος. Ἐκεῖ
δύναται τις εὐκόλως κατασκευάζων διώρυγα πλησίον τῆς
βάσεως τοῦ λόφου νὰ ἀνοίξῃ νέαν καταβόθραν.

Ἡ Δαῦλος, καταβόθρα ἀξία λόγου καταναλίσκουσα ἐλά-
χιστον μέρος ὕδατος κατὰ τὰς συνήθεις πλημμύρας, ἔνεκα
τῆς κακῆς καταστάσεως, εἰς ἣν εὐρίσκεται, λειτουργεῖ ὡς
ἐκ τούτου μόνον κατὰ τὰς μεγαλειτέρας πλημμύρας ὡς
καὶ αἱ ἀκόλουθοι, Παλαιόμυλος Καρδίτζης, Βρυστικὰ, Φτε-
λίον, Ἀγία Μαρίνα καὶ Ἅγιος Γεώργιος. Παραλείπω τὰς
μικρὰς καταβόθρας, αἵτινες ἤθελον καταστῆ σημαντικώτε-
ραι, εἰάν ἤνοιγέ τις τὰς ὄψας αὐτῶν. Ἐνεκα λοιπὸν τῆς
κακῆς καταστάσεως τῶν καταβοθρῶν συμβαίνει τὸ ἑξῆς:

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὄλαι ὁμοῦ εἰς ἐνέργειαν καὶ δὲν ἀπορροφῶσι τακτικῶς ὅσῃν ποσότητα ὕδατος δύνανται νὰ διοχετεύσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν, γίνεται ἡ πλημμύρα καὶ ὅταν τὸ ὕδωρ ἀνέλθῃ εἰς τὰς ὀπὰς τῶν καταβοθρῶν, τότε μόνον γίνεται ἡ μεγάλη ἀπορρόφησις εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσα πλέον. Ἐὰν δὲ διαρκέσῃ ἡ κατάστασις αὕτη ἐπὶ 5—6 ἔτη ἀκόμη, θὰ κλεισθῶσιν ἐντελῶς τὰ στόμια τῶν καταβοθρῶν καὶ τότε ὄχι μόνον δὲν θὰ ἀποξηραίνωνται οἱ γύρωθεν ἀγροὶ ἐγκαίρως πρὸς σπορὰν τῶν ὀψίμων, ἀλλὰ καὶ οἱ ἔξωθεν ἀγροὶ τῶν παραλιμνίων χωρίων, οἵτινες τῶρα βλάπτονται ἐκ διαλειμμάτων, θέλουσι ταυτισθῆ μετὰ τῆς Κωπαίδος καὶ ἡ ἀπώλεια θέλει εἶσθαι μεγίστη.

Ἐὰν λοιπὸν καθαρισθῶσιν ὄλαι τὰ στόμια τῶν καταβοθρῶν καὶ βαθυνθῶσιν αἱ ἀύλακες αὐτῶν, πιθανὸν εἶναι, ἂν δὲν κατορθωθῆ ἡ ἐντελής ἀποξήρανσις τῆς Κωπαίδος, τοῦλάχιστον διὰ μικρᾶς δαπάνης συγκριτικῶς, αἱ 80,000 στρεμμάτων θὰ ἀποξηραίνωνται πρὸ τοῦ Ἀπριλίου καὶ ἡ σπορὰ τῶν ὀψίμων γινομένη τακτικῶς καὶ ἀφόβως κατ' ἔτος θέλει πληρῶναι ὄχι μόνον τοὺς τόκους τῶν δαπανηθησομένων πρὸς τοῦτο χρημάτων, ἀλλὰ καὶ μέγιστον μέρος τοῦ κεφαλαίου. Διὰ δὲ τὴν τελείαν ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαίδος δεόν νὰ προηγηθῆ ἡ ἐργασία τοῦ καθαρισμοῦ τῶν καταβοθρῶν, ὅπως μετὰ τοῦτο προσδιορισθῶσιν αἱ διαστάσεις τῆς ὑπὸ τὸ Πτώον κατασκευασθησομένης ὑπονόμου. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, τὸ ἔργον ἀποβαίνει οἰκονομικώτερον, διοχετευομένων διὰ τῆς τεχνητῆς ὑπονόμου μόνον τῶν ὕδατων, τὰ ὅποια αἱ καταβόθραι δὲν ἤθελον δυνηθῆ νὰ ἀπορροφήσωσι.

Τὸ κυριώτερον ζήτημα ὡς πρὸς τὴν ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαίδος, εἶναι τὸ νὰ δύναται τὸ εἰσερχόμενον ὕδωρ νὰ ἐξέρχεται εὐκόλως ἄνευ προσκόμματος καὶ τοῦτο θέλει κατορθωθῆ ἐν μέρει διὰ τοῦ καθαρισμοῦ τῶν καταβοθρῶν καὶ καθ' ὀλοκληρίαν, ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, διὰ τῆς ὑπὸ τὸ Πτώον ὑπονόμου. Ἀφοῦ δὲ γίνῃ τοῦτο καὶ χαμηλώσωσι τὰ ὕδατα, τότε θὰ σκεφθῆ τις περὶ τῆς διοχετεύσεως τῶν

ποταμῶν καὶ τῶν λοιπῶν διωρύγων πρὸς ἐντελῆ ἀποστέγνωσιν τῆς ὄλης ἐπιφανείας.

Ὁ Κοσ Sauvage εἰς τὸ περὶ ἀποξήρανσεως τῆς Κωπαίδος σχέδιόν του χαράττει μεγίστην διώρυγα ἐκτάσεως 50,000 μέτρων δεχομένων τὰ ὕδατα τοῦ Κηφισσοῦ πλησίον τῆς Σηριποῦς καὶ περιφέρουσιν αὐτὰ κύκλω τῆς Κωπαίδος ἐπὶ τῆ προφάσει, ὅτι τὸ ἔδαφος δὲν εἶναι στερεὸν ἐντὸς τῆς λίμνης καὶ ἵνα συνάξῃ τὰ ἐκ τῶν ὑετῶν καταπίπτοντα ὕδατα. Πρῶτον, παρατηρῶ, ὅτι ἡ τριαύτη διώρυξ, ὄχι μόνον ἐνεκα τῆς ὀλίγης κλίσεως ἔχει μεγάλας διαστάσεις καὶ ὡς ἐκ τούτου πολὺ δαπανηρὰ καθίσταται, ἀλλ' εἶναι καὶ ἄχρηστος ὡς πρὸς τὰ ὑέτια ὕδατα, καθόσον αἱ 8—10 καταβόθραι, αἵτινες εὐρίσκονται μεταξὺ Μουλκίου καὶ Ἀγίας Μαρίνης, δύνανται νὰ ἀπορροφήσωσιν ἀνέτως τὰ τριαύτης φύσεως ἐκ διαλειμμάτων πίπτοντα ὕδατα.

Δεύτερον, τὸ ἔδαφος οἰουδήποτε ἔλους, ὡς γνωστὸν, δὲν εἶναι στερεὸν καὶ κινεῖται μάλιστα, ὅταν τὰ ὕδατα ἦναι ἐντὸς τοῦ ἔλους, ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς στερεᾶς βάσεως ὑπάρχει διάστρωσις ὕδατος ἐπιβαστάζουσα τὴν ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας σχηματισθεῖσαν φυτικὴν διάστρωσιν, ἣτις ἅμα ἀποσυρθῶσι τὰ ὕδατα ἐπικάθηται ἐπὶ τῆς κάτωθι στερεᾶς γῆς καὶ στερεοῦται καὶ αὕτη οὐδὲ κινεῖται πλέον.

Ἐκτὸς τούτου, ἡ κατασκευὴ μοναδικῆς διώρυγος, τοσοῦτον εὐρείας, ἐπαυξάνει τὰ ἐξοδα τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς διατηρήσεως· ἐνῶ, ἐὰν ἐφαρμόσῃ τις τὴν μέθοδον τῶν πολλαπλῶν παραλλήλων διωρύγων, ὄχι μόνον ἡ κατασκευὴ ἐκάστης αὐτῶν εἶναι εὐκολωτέρα καὶ ὀλιγοδαπανώτερα, ἀλλὰ καὶ ὁ καθαρισμὸς αὐτῶν ἐκτελεῖται σχεδὸν αὐτομάτως καὶ ἄνευ ἐργασίας τινος. Ἴδου δὲ πῶς: Ἐντὸς τῶν ὕδατων καὶ τῶν ἐλῶν φύονται διαφόρων εἰδῶν φυτὰ, τὰ ὅποια ἀναπτύσσονται ἐνιαυσίως καὶ μὲ μεγάλην ἐπίτασιν, φράττοντα τὴν δίοδον τοῦ ὕδατος· (ἐνταῦθα ἐννοεῖ τις εὐκόλως ὅτι ὁ καθαρισμὸς μοναδικῆς διώρυγος καθίσταται ἀδύνατος, διότι εἶναι πάντοτε πλήρης ὕδατος.) Τὰ φυτὰ ταῦτα ἔχουσι τὴν ιδιότητα νὰ ξηραίνωνται ἅμα τοῖς

ἀφαιρέση τις τὸ γονιμοποιῶν αὐτὸ ὕδωρ. Καθ' ἕκαστον θέρους λοιπὸν, ὅτε τὰ ὕδατα εἶναι ὀλίγα, ἐργάζεται μία μόνον διώρυξ, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀποσυρομένου τοῦ ὕδατος καὶ διὰ τῆς ἐπιρροίας τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀποξηραινόμεναι καθαρίζονται αὐτομάτως.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῶν πολλαπλῶν παραλλήλων διωρύγων ἐφηρμόσθη ἤδη εἰς τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ παρὰ τὸν Μαραθῶνα ἔλους Σουλίου καὶ ἐπέτυχε πληρέστατα.

Ἐκ τῶν προειρημένων συνάγω τὸ ἐξῆς πόρισμα:

1^η "Ὅτι ἡ ἀποξήρανσις τῆς Κωπαίδος ἐνδιαφέρει οὐ μόνον τὴν υἰγιάν τῶν παρὰ τῆ λίμνῃ κατοικούντων ἀλλὰ καὶ τῶν περιόικων.

2^η Τὴν ἐπέκτασιν τῆς καλλιεργείας ἐν χώρᾳ, ἐν ἣ ἐτησίως εἰσάγονται πολλὰ ἑκατομμύρια κοιλῶν δημητριακῶν καρπῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς.

3^η Ἡ ἀποξήρανσις τῆς Κωπαίδος, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, ἀπαιτεῖ δαπάνην ὀλιγωτέραν τῆς ὑπὸ τοῦ Κου Sauvage ὑπολογισθείσης εἰς ἕ ἑκατομμύρια.

4^η Καὶ ἐὰν μὲν καθαρισθῶσιν αἱ καταβόθραι, ἡ τοῦ Πρώου διατήρησις ἴσως ἀποβῆ ἄσκοπος· ἐὰν δὲ ἀποδειχθῇ ἡ ἀνάγκη νὰ διατρυπηθῇ τὸ ὄρος τοῦτο, ἡ διατήρησις δὲν παρέχει σπουδαίας δυσκολίας, καθόσον μάλιστα ἡ ἀνορυχθησομένη σύριγξ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 1600 μέτρα· ἄλλως τε διὰ τῆς χρήσεως τῶν νεωτέρων μηχανῶν, τοῦ ἔργου τούτου ἡ ἐπιτυχία εἶναι ἀναμφισβήτητος.

Ἐλευταῖον δὲ παρατηρῶ, ὅτι ἡ κατασκευὴ σιδηρᾶς ὁδοῦ τὴν ὁποίαν προτίθεται νὰ ἐκτελέσῃ ἡ Κυβέρνησις, θέλει καταστήσῃ τὸ ἔργον τοῦτο ἐπικερδὲς εἰς τοὺς ἐπιχειρήσοντας τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, θέλει συνάμα ἀυξήσῃ τὴν ἀξίαν τῶν κτημάτων καὶ θέλει χορηγήσῃ νέους πόρους εἰς τὸν σιδηρόδρομον.

Α. ΣΟΥΤΖΟΣ
Μηχανικός.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.

Ζήτημα ἠγέρθη καὶ σπουδαῖαι ἐγένοντο ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν συζητήσεις κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς 31 Ὀκτωβρίου καὶ 1^{ης} Ἰανουαρίου ε. ε. ἐπὶ τοῦ ἀν συμφέρη ἢ μὴ ἢ ἐφαρμογῇ τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Νόμου ΣΔ', τῆς 10 Ἀπριλίου 1867, τῶν μὲν ὑποστηριζόντων ὅτι, πρὶν ἢ ἐκτυπωθῶσιν ἀρκοῦντα πρὸς κυκλοφορίαν ἐθνικὰ νομίσματα, ἢ κομισθῶσιν παρ' ἡμῶν ἀρκοῦντα νομίσματα τῶν Ἐπικρατειῶν μεθ' ὧν ἔχομεν τὴν αὐτὴν νομισματικὴν μονάδα καὶ συνδεόμεθα διὰ νομισματικῆς συμβάσεως, ἢ ἐφαρμογῇ τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος πρέπει νὰ ἀναβληθῇ, μενόντων τῶν πραγμάτων ὡς τό γε νῦν ἔχον, τῶν δὲ διατεινομένων ὅτι, ὑπάρχοντος νόμου ἀπὸ τοῦ 1867 περὶ νέου νομισματικοῦ συστήματος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νομισματικῆς συμβάσεως μεταξὺ ἡμῶν καὶ τεσσάρων ἐτέρων ἐπικρατειῶν, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἑλβετίας καὶ τοῦ Βελγίου, βασιζομένης ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νόμου, οὐδόλως ἐμπρέπει ἡμῖν τὸ ν' ἀναβάλλωμεν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτὴν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ ἅπαξ τέρμα εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς τὰ ἡμέτερα συμφέροντα ἀπάδουσαν αὐτὴν κατάστασιν, ἐφαρμοζομένου ἀπὸ τῆς 1^{ης} τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος, ἀδιάφορον ἂν ὑπάρχη ἢ μὴ ἐπαρκοῦν πρὸς κυκλοφορίαν νόμισμα ἐθνικὸν ἢ νόμισμα τῶν ἐπικρατειῶν ἐκείνων, μεθ' ὧν ἔχομεν τὴν αὐτὴν νομισματικὴν μονάδα.

Πιστεύομεν ἀδιστακτως ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε εἰς Ἑλλην μὴ εὐχόμενος ἵνα ἔχωμεν ἴδιον ἐθνικὸν νόμισμα καὶ νομισματικὴν σύμβασιν μεθ' ὧν τε πλειότερων ἐπικρατειῶν ἐπὶ τῇ αὐτῇ νομισματικῇ μονάδι, καθόσον ἐν τούτῳ

συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία καὶ τὸ ἐθνικὸν συμφέρον. Προκειμένου ὁμως περὶ κοινωνικῶν ζητημάτων, καὶ τὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος ὡς οἰκονομικὸν εἶναι κοινωνικόν, αἱ εὐχαὶ ὅσον εἰλικρινεῖς, ὅσον ἐνθερμοὶ καὶ ἂν ᾧσι, δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως ὀδηγήσωσιν εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν τὴν βελτίωσιν ἀνωμάλου νομισματικῆς καταστάσεως καὶ ὁῦ ἐναργῶς ἐπιζημίου. Δέον λοιπὸν νὰ ἐξετασθῇ ἐσκεμμένως καὶ ἐμβριθῶς τὸ περὶ οὗ πρόκειται ζήτημα πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων διαταράξεων κατὰ πολὺ σοβαρωτέρων ἐκείνων, αἵτινες δύνανται νὰ προκύψωσι μενόντων τῶν πραγμάτων ἐν ἡ διτελοῦσι σήμερον καταστάσει.

Ἡ πρώτη ἐνστασις, ἡ ἐν τῷ πνεύματι παρισταμένη, εἶναι ὅτι τὸ μέχρι νῦν ἐκτυπωθὲν ἐθνικὸν νόμισμα, τιθέμενον ἐν κυκλοφορίᾳ, δὲν ἀρκεῖ πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν συναλλαγῶν ἐν γένει.

Καὶ ἀληθῶς, γνωστὸν ἐστὶν ὅτι, μέχρι τῆς σήμερον ἐξετυπώθησαν ἀργυρᾶ κέρματα ἐννέα ἑκατομμυρίων δραχμῶν καὶ ἐν ἑκατομμύριον πενταδράχμων ἢ πέντε ἑκατομμύρια δραχμῶν νέων. Εἰς τὸ ποσοῦν ὅθεν αὐτὸ τῶν δέκα τεσσάρων ἑκατομμυρίων δραχμῶν ἀνέρχεται ὅλον τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν νόμισμα, ἅπαν συνιστάμενον εἰς ἀργυρον, μέρος δὲ τούτου ἐτέθη ἤδη εἰς κυκλοφορίαν. Ἄλλ' ἐκ τούτων τὰ ἀργυρᾶ κέρματα, ἀνερχόμενα, ὡς εἴρηται, εἰς ἐννέα ἑκατομμύρια, χρησιμεύοντα ἀπλῶς διὰ τὰς μικρὰς ἐσωτερικὰς συναλλαγὰς καὶ μὴ δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς πληρωμὴν ὀφειλῆς εἰμὴ μέχρι τοῦ ποσοῦ δραχμῶν πενήκοντα (ἄρθρον 14 τοῦ νόμου Σ Δ τῆς 10 Ἀπριλίου, 1867) θεωροῦνται, καὶ περ δεκτὰ εἰς τὰ ταμεία τοῦ Κράτους, ὡς μὴ ἔχοντα ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, καθὸσον μάλιστα δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι διὰ πληρωμὴν γενησομένην εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ὑπολείπεται λοιπὸν καὶ διὰ τὰς ἐσωτερικὰς καὶ διὰ τὰς ἐξωτερικὰς συναλλαγὰς ἐν ἑκατομμύριον πενταδράχμων, καὶ διὰ τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ, τὸ ὅποῖον θέλει ἐκλείψει, κατ' ἐμὴν

τοῦλάχιστον γνώμην, μόνις τεθὲν εἰς κυκλοφορίαν, πιστεύουσι τινὲς ὅτι δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ νέον νομισματικὸν σύστημα ἀνευ κινδύνου διαταράξεως, ἐν ᾧ χρόνῳ μάλιστα ἀμφοτέρων τῶν Τραπεζῶν, τῆς τε Ἑθνικῆς καὶ τῆς Ἴονικῆς, τὸ ἐναποταμίευμα συνίσταται εἰς νομίσματα ξένων Ἐπικρατειῶν μὴ ἔχουσιν τὴν αὐτὴν μεθ' ἡμῶν νομισματικὴν μονάδα.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ πλοῦτος ἔθνους τινὸς δὲν συνάγεται ἐκ μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλου ποσοῦ κυκλοφορούντων χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν νομισμάτων, ἀλλὰ κυρίως ἐκ τῆς ἀκμῆς τῶν παραγωγικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, ὥστε ἐν ἔθνος δύνανται νὰ ἦ πλουσιώτατον ποιούμενον χρῆσιν οὐχὶ νομισμάτων ἀργύρου ἢ χρυσοῦ κατὰ τὰς ἐσωτερικὰς συναλλαγὰς τοῦ ἀλλ' ἀπλῶς τεμαχίων χάρτου φερόντων τὴν ὑπογραφήν τοῦ ὀφειλέτου καὶ δυνάμενων νὰ κυκλοφορῶσιν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα. Δὲν δυνάμεθα ὁμως, πολλοῦ δεῖ, νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὰς μετὰ τῶν ξένων ἐθνῶν συναλλαγὰς ἡμῶν, ὁπότε ἡ πληρωμὴ τῆς ὀφειλῆς δέον νὰ γίνῃ ἢ διὰ προϊόντων γεωπονικῶν ἢ βιομηχανικῶν, ἢ διὰ συναλλάγματος ἢ διὰ νομισμάτων χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν. Καὶ ἐὰν μὲν δυνάμεθα ν' ἀποστέλλωμεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἡμεδαπὰ προϊόντα ἢ συναλλάγματα ἴσης ἀξίας πρὸς τὰ εἰσαγόμενα εἰς τὴν ἡμεδαπὴν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐμπορεύματα, τὸ ἰσοζύγιον ἔσεται πλήρες, καὶ οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει ὅτι, ἀποστελλομένων, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐλλείματος, νομισμάτων χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν, θέλουσιν ἀποσυρθῆ ταῦτα ἐκ τῆς κυκλοφορίας πρὸς βλάβην τῆς εὐκολίας τῶν συναλλαγῶν. Ἄλλ' ἐὰν ἡ ἀξία τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀποστελλομένων ἡμεδαπῶν προϊόντων ἢ συναλλαγμάτων δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς πληρωμὴν τῶν εἰσαγομένων ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ξένων προϊόντων, εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ ἔλλειμμα, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὀφειλῆς, συμπληρωθήσεται δι' ἀποστολῆς νομισμάτων χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν, καὶ ἐν ὅσῳ μὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα κυκλοφοροῦντα ἀφθόνως, ἐπομένως δὲ

δυναμένα ν' αποσυρθῶσι τῆς κυκλοφορίας ἄνευ διαταράξεως τῆς κανονικῆς τῶν συναλλαγῶν πορείας, τὰ πάντα θέλουν βαίνει ὁμαλῶς, ἅμα ὁμως αἱ ἀνάγκαι τῶν διὰ νομισμάτων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀποστολῶν ὑπερπλεονάσωσι, τὸ δὲ κυκλοφοροῦν νόμισμα εἶναι δυσἀπόκτητον καὶ μὴ ἐπαρκοῦν πρὸς πλήρωσιν τῶν ὑπαρχουσῶν ἀναγκῶν, συνέπεια ἀναπόδραστος τῆς καταστάσεως ταύτης τῶν πραγμάτων ἔσεται ἡ ἐξαργύρωσις τῶν κυκλοφορούντων τραπεζικῶν γραμματίων, ἐκτὸς μόνον ἂν αἱ προνομιούχοι τράπεζαι πληρῶσι τὰς τοιαύτας τοῦ ἐμπορίου ἀνάγκας, ἐκδίδουσαι συνάλλαγμα εἰς τιμὴν ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος, συμπεριλαμβανομένων τῶν τῆς ἀποστολῆς ἐξόδων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, πληρουμένων τῶν συναλλαγματικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐμπορίου, τὸ ἐναποταμίευμα τῶν προνομιούχων Τραπεζῶν θέλει μένει ἄθικτον, καθὼ οὐδενὸς ἐνδιαφερομένου ν' ἀποστέλλῃ, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐμπορίου του, χρηματικὸν ἀντὶ συναλλάγματος παρέχοντος πλήρη πίστιν. Ἄλλ' ἐὰν αἱ Τράπεζαι δὲν ἐκδίδωσι συναλλάγματα, ἢ ἐὰν αἱ συναλλαγματικαὶ ἐκδόσεις τῶν δὲν χαίρωσιν, ἔνεκα ἀνωμάτων περιστάσεων, τὴν ἀπαιτουμένην πίστιν, εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ ἐναποταμίευμα τῶν Τραπεζῶν θέλει ἔλθῃ μέχρις ἐξαντλήσεως εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐμπορίου, καὶ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ραδίως δύναται τις νὰ προίδῃ ὅποια ἔσονται αἱ συνέπεια τῆς τοιαύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως: ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία τῶν τραπεζικῶν γραμματίων δὲν θέλει βραδύνει νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν πρὸς ἀποτροπὴν σοβαρωτέρων διαταράξεων, καὶ δὴ σπουδαιότερων κινδύνων καὶ ζημιῶν. Αἱ διαταράξεις αὗται καὶ οἱ κίνδυνοι οὗτοι εἰσὶ μᾶλλον πιθανοὶ ἐν ταῖς ἐπικρατείαις ἐκείναις, ἐν αἷς ἡ εἰσαγωγή τῶν ξένων προϊόντων ὑπερτυρεῖ τὴν ἐξαγωγή τῶν ἐγχωρίων, καθότι τὸ ἔλλειμμα θέλει συμπληροῦσθαι διὰ μετρητῶν. Ἡ ἀπόδειξις τοῦ γεγονότος τούτου ἀναφαίνεται ἐν τῇ Γαλλίᾳ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ, διότι ἐν

μὲν τῇ Γαλλίᾳ, ἐνθα ἡ ἐξαγωγή εἶναι ὑπερτέρᾳ τῆς εἰσαγωγῆς ἢ ἰσολογίζεται πρὸς τὴν εἰσαγωγήν καὶ ἐνθα ὁ ἐθνικὸς πλοῦτος ἀκμάζει, τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια, καίτοι ἔχοντα ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, κυκλοφοροῦσιν ἐν ἰσοτιμίᾳ πρὸς τὰ κυκλοφοροῦντα νομίσματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἢ μὲ ἐλαχίστην διαφορὰν ὑποτιμήσεως, ἐνῶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, ἐνθα ἡ εἰσαγωγή εἶναι ὑπερτέρα τῆς ἐξαγωγῆς, τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια ὑπόκεινται εἰς μεγάλην ἔκπτωσιν σχετικῶς πρὸς τὰ κυκλοφοροῦντα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα, λόγος δὲ ἐναργῆς τῆς διαφορᾶς ταύτης εἶναι ὅτι ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ οὐδεμίᾳ ἀνάγκῃ ὑπάρχει ἐξαγωγῆς νομισμάτων χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν, ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ ἡ τοιαύτη ἀνάγκη σπανίως ἐκλείπει. Ὑπάρχουσιν ἀναντιρρήτως καὶ ἄλλοι λόγοι ἐπιδρῶντες ἐπὶ τῆς καταστάσεως αὐτῆς, ἰδίως οἱ ἀφορῶντες εἰς τὰ ἔλλειμματα τῶν προϋπολογισμῶν τοῦ Κράτους, ὅποτε αἱ ἀνάγκαι συνολογήσεως δανείων ἐλαττοῦσι τὴν πίστιν τῶν κυκλοφορούντων τραπεζικῶν γραμματίων, καθ' ἃς μάλιστα περιπτώσεις αἱ Τράπεζαι δεικνύονται λίαν εὐδιάθετοι ὅπως ἔλθωσιν εἰς ἀρωγὴν τῶν Κυβερνήσεων. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι οὐδόλως πρόκειται ἐνταῦθα περὶ διαταράξεων ἐμπορικῶν ἢ χρηματιστικῶν, ἢ περὶ κοινωνικῶν ἀνωμαλιῶν, ἢ καὶ περὶ σιτοδειῶν, ὅποτε τὸ μεταλλικὸν τῶν ὑπὸ τῆς σιτοδείας μαστιζομένων χωρῶν ἐξάγεται ἄφθονον πρὸς ἀγορὰν σιτηρῶν, τῶν συναλλαγματικῶν ἐκδόσεων μὴ ἐπαρκοῦσῶν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ἀναφυσῶν ἀναγκῶν πρόκειται ἀπλῶς περὶ περιστάσεων ὁμαλῶν, ἐν αἷς ἀπασαί αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις λειτουργοῦσι κανονικῶς μὴ προσκόπτουσαι εἰμὴ μόνον εἰς τὰς ἐπισχέσεις τὰς καὶ ἐν ὁμαλαῖς περιστάσεσιν ἐπικρατούσας.

Ἐν χώρᾳ οἷα ἡ ἡμετέρα ἐνθα ἡ εἰσαγωγή, ἔστω καὶ κατὰ περιόδους, εἶναι ὑπερτέρα τῆς ἐξαγωγῆς, δεόν, προκειμένου περὶ ἐφαρμογῆς νέου νομισματικοῦ συστήματος, ὅποτε οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾧσι τὰ ληφθησόμενα μέτρα ὑπάρχει κίνδυνός τις διαταράξεως, ἵνα ᾧσι παρεσκευασμένα

ἅπαντα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα, ὅπως ἡ ἐφαρμογὴ αὕτη γίνῃ μεθ' ὅσης ἔνεστι πλείονος περισκέψεως, εἴτε πρὸς ἀποτροπὴν ἐνδεχομένης διαταράξεως, εἴτε πρὸς ἐπιτυχίαν ἐπιδιωχομένης βελτιώσεως ἀνωμόλου καὶ δὴ ἐπιζημίου νομισματικῆς καταστάσεως. Πρὸς τοῦτο πρωτίστη ἀνάγκη ὑπάρχει ἵνα τεθῶσιν εἰς κυκλοφορίαν, ἐκτὸς τῶν κερμάτων τῶν χρησιμευόντων διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν ἐσωτερικῶν συναλλαγῶν, τοῦλάχιστον τρία ἑκατομμύρια πενταδράχμων ἢ πενταφράγκων, ὥστε ν' ἀναλογηῇ ἐν καὶ ἡμισυ πεντάδραχμον εἰς ἕκαστον κάτοικον τοῦ Βασιλείου, πρὸς δὲ ἵνα αἱ Τράπεζαι, αἱ κεκτημέναι προνόμιον ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων, ὑποχρεωθῶσιν δλόκληρον τὸ ἐναποταμίευμά των νὰ τρέψωσιν ἐντὸς ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος εἰς ἐθνικὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα ἢ καὶ εἰς νομίσματα τῶν ἐπικρατειῶν μεθ' ὧν ἔχομεν τὴν αὐτὴν νομισματικὴν μονάδα. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι δίκαιον νὰ χορηγηθῇ εἰς τὰς Τραπεζὰς τούτας ἀρκοῦσα προθεσμία, ὅπως τρέψωσι τὸ ἐναποταμίευμά των εἰς ἐθνικὰ νομίσματα, δίκαιον εἶναι ἐπίσης ἵνα, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς προθεσμίας ταύτης, ἥτις ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δὲν πρέπει νὰ ἦ μακροτέρα τῶν τεσσάρων μηνῶν, τὰ γραμματία των ἀπολαύωσιν ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ληγούσης ἅμα τῇ λήξει τῆς χορηγηθείσης αὐταῖς προθεσμίας, ὑπὸ τὴν ρητὴν ὅμως ὑποχρέωσιν τῶν Τραπεζῶν αὐτῶν νὰ τηρήσωσι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συνάλλαγμα ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει εἰς ἡν τιμὴν κυκλοφοροῦσι τὰ ἐθνικὰ νομίσματα, προσθετομένων τῶν τῆς μεταφορᾶς ἐξόδων, καὶ οὕτω, ἐπὶ τῇ βάσει ταύτη, κατ' ἀναλογίαν τὸ ἐπὶ προθεσμίᾳ συνάλλαγμα. Τοιοτοτρόπως τὰ πάντα θέλουν εἶσθαι περὶσκευασμένα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος ὥστε, καὶ ἂν ἐν τῷ μεταξύ συμβῇ ἀπρόοπτος τις διατάραξις, οὐδεὶς θέλει δικαίως κατηγορηθῆ ἐπὶ ἀπερισκεψία ἢ ἀπρονοησία.

Οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ νέον νομισματικὸν σύστημα τηρουμένης ἐπὶ ἀναγωγῇ τῆς νομί-

μου κυκλοφορίας τῶν ξένων νομισμάτων πλανῶνται δεινὴν πλάνην, πιστεύοντες ὅτι θέλει βελτιωθῆ ἡ ἀνώμαλος νομισματικὴ ἡμῶν κατάστασις, διότι ἐπὶ τῇ ἐλαχίστη ὑποτιμῇ τοῦ ἀργύρου ἡ κερδοσκοπία θέλει πάλιν μᾶς κατακλύσει διὰ ξένων νομισμάτων καὶ μᾶς ἀφαιρέσει οὐ μόνον ἅπαντα τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν νομίσματα καὶ ἅπαντα τὰ παρ' ἡμῖν τυχόν κυκλοφοροῦντα νομίσματα τῶν ἐπικρατειῶν μεθ' ὧν ἔχομεν τὴν αὐτὴν νομισματικὴν μονάδα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἀργυρᾶ ἡμῶν κέρματα, ὥστε ἂν, ἐφαρμοζομένου τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος, τηρηθῇ ἡ νόμιμος κυκλοφορία εἰς τὰ ἤδη παρ' ἡμῖν κυκλοφοροῦντα νομίσματα τῶν ἐπικρατειῶν τῶν μὴ ἐχουσῶν τὴν αὐτὴν μεθ' ἡμῶν νομισματικὴν μονάδα, οὐ μόνον δὲν θέλει βελτιωθῆ ἡ νομισματικὴ ἡμῶν κατάστασις, ἀλλὰ θέλει καταστῆ ἔτι χειρῶν. Ἀπόδειξις τούτου ἐστὶν ὅτι τὰ ἑκατομμύρια πενταδράχμων καὶ μονοδράχμων, αὐτὰ τὰ ὠραῖα ἐθνικὰ ἡμῶν νομίσματα, τὰ ὅποια ἄλλοτε ἐκυκλοφόρουσαν παρ' ἡμῖν ἐξέλιπον σχεδὸν παντελῶς ἀντικαταστάθόντων ὑπὸ σφαντζίκων καὶ ταλλήρων Θηρесиανῶν καὶ Γερμανικῶν, διότι τὰς σφαντζίκας καὶ τὰς Θηρесиανὰ καὶ Γερμανικὰ τάλληρα εἰσαγόμενα οὐδεὶς ἐνδιεφέρετο πλέον ἵνα τὰ ἐξάξη, τὰ δὲ ἐθνικὰ ἡμῶν νομίσματα ἐξαγόμενα οὐδεὶς ἐνδιεφέρετο πλέον ἵνα τὰ εἰσάξη, καθότι ἡ κερδοσκοπία ἐπιδιώκει τὰ ἐμπορεύματα ἐκεῖνα, ἐξ ὧν προσδοκᾶται ὄφελος εἰσαγομένων ἢ ἐξαγομένων. Τὸ αὐτὸ θέλει συμβῆ καὶ διὰ τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν νέα νομίσματα, ἂν ἐκεῖνα τῶν ἐπικρατειῶν τῶν μὴ συνδεομένων μεθ' ἡμῶν διὰ νομισματικῆς συμβάσεως μείνωσι παρ' ἡμῖν κυκλοφοροῦντα νομίμως. Εἰς τὴν αὐτὴν θέλομεν ὑπόκεισθαι διατάραξιν καὶ ἐν περιπτώσει ὑπερτιμῆσεως τῶν πολυτίμων μετάλλων, ἐξ ὧν σύγκεινται τὰ κυκλοφοροῦντα νομίσματα τῶν ἐπικρατειῶν τῶν μὴ συνδεομένων μεθ' ἡμῶν διὰ νομισματικῆς συμβάσεως, ἰδίως μάλιστα τὰ νομίσματα ἐκεῖνα, προστιμώμενα ἢ ὑποτιμώμενα σχετικῶς πρὸς τὸν χρυσόν, τὰ ὅποια δὲν κυκλοφοροῦσι πλέον νομίμως ἐν οὐδενὶ κράτει.

Τὴν αὐτὴν πλανῶνται πλάνην καὶ οἱ πιστεύοντες ὅτι καὶ ἐν ἑκατομμύριον πενταδράχμων ἀρκεῖ κυκλοφοροῦν νὰ πληρώνη τὰς ἀνάγκας τῶν συναλλαγῶν. Οἱ τοιοῦτοι δὲν λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν οὔτε τῆς κερδοσκοπίας τὰς νομισματικὰς ἀφαιμάξεις (ἐπιτραπήτω μοι ἡ φράσις αὕτη), οὔτε τῶν ἐμπορικῶν διαταράξεων τὰς ἀνάγκας ἐν χώρα τῆς ὁποίας ἡ εἰσαγωγή εἶναι ὑπερτέρα τῆς ἐξαγωγῆς. Ὁ εἰς τοιούτου εἶδους οἰκονομικὰ ζητήματα ἀσχολούμενος δέον νὰ ἔχη πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ νόμισμα εἶναι ἐμπόρευμα καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, μάλιστα δὲ ἐμπόρευμα καθολικόν, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ κερδοσκοπία θέλει ἐπιζητεῖ τὸ ἐμπόρευμα αὐτὸ ἐπὶ τῇ ἀπλῇ προσδοκίᾳ μικροῦ κέρδους, ὡς καθολικόν δὲ ἐμπόρευμα θέλει τὸ ἐπιζητεῖ κατὰ προτίμησιν παντὸς ἄλλου ἐμπορεύματος ἐν ὧρα κοινωνικῶν ἀνωμαλιῶν ἢ ἐμπορικῶν καὶ χρηματιστικῶν διαταράξεων. Μὴ ἐλπίσωμεν δὲ ὅτι ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις δύναται νὰ ἔλθῃ ἀποτελεσματικῶς εἰς ἐπικουρίαν τὸ ἐναποταμίευμα τῶν ἐχουσῶν προνόμιον ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων Τραπεζῶν, διότι τὸ ἐναποταμίευμά των εἶναι τὸ ἐχέγγυον τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων των, τὸ ὁποῖον πρέπει ν' ἀναπληρῶται ἅμα ἀποσυρόμενον, καὶ ἐνόσω μὲν ἡ ἀναπλήρωσις εἶναι εὐκόλος, οὐδεὶς φόβος, ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀναπλήρωσις καταστῇ δυσχερῆς, εἴτε διότι ἀπεσύρθησαν ἐκ τῆς κυκλοφορίας τὰ ὑπάρχοντα ἐθνικὰ νομίσματα ἢ τὰ τῶν ἐπικρατειῶν τῶν ἐχουσῶν τὴν αὐτὴν μεθ' ἡμῶν νομισματικὴν μονάδα, εἴτε διότι αἱ Τράπεζαι δὲν ἔχουσιν πιστώσεις ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, εἴτε καὶ δι' ἄλλους λόγους καθιστῶντας δυσχερῆ τὴν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγωγὴν νομισμάτων ἐχόντων παρ' ἡμῶν νόμιμον κυκλοφορίαν, τότε ἐν ἐκ τῶν δύο θέλει συμβῆ, ἢ θὰ ἐξαντληθῇ τὸ ἐναποταμίευμα αὐτῶν ἢ θὰ δοθῇ εἰς τὰ γραμματίων δικαίωμα ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἐκατέρου δὲ τούτων αἱ συνέπειαι πρέπει νὰ προλαμβάνωνται δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων ὡς ἐπάγουσαι σοβαρωτάτας διαταράξεις.

Οἱ ἰσχυριζόμενοι πάλιν ὅτι οὐδεμίαν θέλει ἐπέλθει διατάραξις ἀν' ἀπὸ τοῦδε καὶ διὰ τῶν ὑπαρχόντων γλίσχρων μέσων ἐφαρμοσθῇ τὸ νέον νομισματικὸν σύστημα ὑπόκεινται, κατ' ἐμὴν γνώμην, εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν μὲ ἐκείνους οἵτινες ἤθελον συμβουλεύσει τὴν κήρυξιν πολέμου ἀμεριμνῶντες περὶ κτήσεως ὀπλων καὶ πυρίτιδος. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, κατ' ἀνταλλακτικὴν τινα οἰκονομίαν, τὰ ἀποσυρόμενα ὅπως ἐξαχθῶσι νομίσματα ἀντικαθίστανται συνήθως δι' ἄλλων εἰσαγομένων πρὸς ἀγορὰν ἐμπορευμάτων, ἢ διηνεκῆς ὁμως τοῦ παρ' ἡμῶν γεγονότως τούτου πορείας, καὶ ἡ πολυετῆς πεῖρα ἄλλως πως ἀποφαίνονται. Καὶ ἀληθῶς, κατὰ τὴν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν σύστασιν παρ' ἡμῶν πολλῶν ἐταιριῶν, καὶ πρότερον ἔτι, εἰσῆχθησαν πλεῖστα ὅσα χρυσὰ νομίσματα, ἰδίως τουρκικαὶ λίραι καὶ εἰκοσάφραγκα, δι' ἀγορὰν μετοχῶν ἢ ὁμολογιῶν τῶν ἐθνικῶν δανείων, ἀλλ' ὅλα ταῦτα τὰ σπουδαῖα ποσὰ δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐξαχθῶσι, διότι τὸ ἐμπόριον ἐνδιεφέρετο ἀποστέλλον εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν τὰ νομίσματα ταῦτα πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν του. Οὐδὲν ἀληθῶς φυσικώτερον ἢ ἡ δι' ἄλλων ὀχρετῶν ἐπάνοδος εἰς τὰ ἴδια τῶν δι' ἄλλων πάλιν ὀχρετῶν φυγαδευσόμενων νομισμάτων, τοῦτο ὁμως ἀληθεύει παρὰ ταῖς ἐπικρατεῖαις ἰδίως ἐκείναις, ἐν αἷς ἡ εἰσαγωγή ἰσολογίζεται πρὸς τὴν ἐξαγωγὴν, παρ' ἡμῶν ὁμως ἡ εἰσαγωγή εἶναι ὑπερτέρα τῆς ἐξαγωγῆς, καλυπτομένου τοῦ ἐλλείμματος εἴτε διὰ μετρητῶν, ἂν ὑπάρχωσι τοιαῦτα δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν, εἴτε διὰ συναλλαγματικῶν, ἐξ ὧν πολλαὶ διὰ σπουδαῖα ποσὰ ἀποστέλλονται παρ' ἡμῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς διαπραγματεύσιν ἀντιμετρητῶν, ὥστε, ἵνα τὰ ἅπαξ φυγαδευθέντα νομίσματα ἐπανακάμψωσι ἐκεῖ ὅθεν ἐφυγαδεύθησαν, πρέπει ἡ κερδοσκοπία νὰ εὐρίσκη μείζον συμφέρον εἰσάγουσα νομίσματα παρὰ συναλλάγματα ἢ ἄλλα ἐμπορεύματα· ἀλλ' ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ ἅπαξ φυγαδευθέντα ἀφ' ἡμῶν νομίσματα δὲν ἐπανέκαμψαν, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἐμειγαν παρ' ἡμῶν ἢ ὅσα δὲν ἔχουσι νόμι-

μον κυκλοφορίαν ἐν ἄλλαις ἐπικρατείας ἢ ὅσα ἐξαγόμενα ζημιούσιν 3 καὶ 4 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. "Ὅ,τι, κατ' ἐμὴν γνώμην, δύναται οὐσιωδῶς νὰ ἐφελκύσῃ τὴν ἐπάνοδον τῶν φυγαδευομένων νομισμάτων εἶναι ἡ σταθερότης τοῦ συναλλάγματος εἰς τιμὴν ἀναλογοῦσαν πρὸς τὴν τῶν κυκλοφορούντων χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων τῶν ἐπικρατειῶν, μεθ' ὧν εὐρισκόμεθα εἰς διηνεκεῖς ἐμπορικᾶς ἢ χρηματιστικᾶς σχέσεις· ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάρξῃ σταθερότης συναλλάγματος δέον ν' ἀποκλεισθῶσιν ἐκ τῆς νομίμου κυκλοφορίας τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα τῶν ξένων ἐπικρατειῶν τῶν μὴ συνδεομένων μεθ' ἡμῶν διὰ νομισματικῆς συμβάσεως, διότι ἐνόσω τὰ τοιαῦτα νομίσματα κυκλοφοροῦσι παρ' ἡμῖν νομίμως, οὔτε τὸ συνάλλαγμα θέλει βελτιωθῆ οὔτε τὰ φυγαδεύόμενα νομίσματα θέλουσιν ἐπανακάμψαι.

Συνοψίζοντες ὅσα ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, ἔχομεν δι' ἐλπίδος ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος θέλει ἔχει μεγάλην παρ' ἡμῖν ἀξίαν καὶ οὐ μικρὰν θέλει ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς προκύψει ὄφελος, ἀλλὰ μόνον καθόσον θ' ἀποκλείωνται τῆς νομίμου κυκλοφορίας τὰ νομίσματα τῶν ξένων ἐπικρατειῶν τῶν μὴ συνδεομένων μεθ' ἡμῶν διὰ νομισματικῆς συμβάσεως, διότι τότε καὶ ἡ τιμὴ τοῦ συναλλάγματος θέλει μένει σταθερὰ, μὴ ὑποκειμένη εἰμὴ εἰς τὰς διακυμάνσεις, αἵτινες εἰσὶν ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς ζητήσεως καὶ τῆς προσφορᾶς, καὶ αἱ συναλλαγᾶι θέλουσιν ἔχει βάσιν σταθερὰν, νόμισμα δηλαδή μὴ ὑποκείμενον εἰς ὑπερτιμήσεις καὶ ὑποτιμήσεις (1), καὶ καθόσον θὰ ἔχωμεν εἰς κυκλοφορίαν ἐπαρκοῦν εἰς τὰς συναλλαγᾶς ἔθνικόν νόμισμα ἢ νόμισμα τῶν ἐπικρατειῶν μεθ' ὧν συνδεόμεθα διὰ νομισματικῆς συμβάσεως, πρὸς δὲ καθόσον τὸ ἐναποταμίευμα τῶν Τραπεζῶν, τῶν κεκτημένων προνόμιον ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων

θὰ σύγκριται ἐκ νομισμάτων ἔθνικῶν ἢ τῶν ἐπικρατειῶν μεθ' ὧν συνδεόμεθα διὰ νομισματικῆς συμβάσεως, καὶ ὑπὸ τὸν ὄρον τὸ ἐναποταμίευμα αὐτὸ νὰ εὐρίσκηται ὀλόκληρον ἐν τοῖς ταμείοις τῶν Τραπεζῶν. "Ἄνευ τῶν ὄρων τούτων εἰς μάτην ἐπιδιώκομεν τὴν βελτίωσιν τῆς νομισματικῆς ἡμῶν καταστάσεως καὶ θὰ ἦτο ἴσως προτιμότερον ἂν τὰ πράγματα μείνωσιν εἰς ἣν διατελοῦσιν ἤδη κατάστασιν, ἵνα μὴ ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν τῶν ξένων νομισμάτων.

Μετὰ τὰς βραχείας ταύτας σκέψεις, ἅς ὑποβάλλω εἰς τὴν εὐθυκρισίαν τῶν περὶ τὰ οἰκονομικὰ ἀσχολουμένων, περιττὸν κρίνω ἵνα προσθέσω ὅτι εὐχῆς ἄξιον θὰ ἦτο, ἂν αἱ ὑπογράψασαι τὴν νομισματικὴν σύμβασιν ἐπικράτειαὶ παρεδέχοντο μίαν μόνην βάσιν (étalon) νομισματικῆς μονάδος, τὸν χρυσόν, ὅπερ καὶ λογικώτερον καὶ χρησιμώτερον θὰ ἦτο, καθότι ἡ παραδοχὴ δύο βάσεων, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἀντίκειται εἰς αὐτὴν τὴν ἣν προώριστα ἵνα ἐκτελῆ τὸ νόμισμα λειτουργίαν ἐμπορεύματος σταθερᾶς ἀξίας, χρησιμεύοντος ὡς μέτρου τῆς τιμῆς τῶν ἄλλων ἐμπορευμάτων, διότι ἡ σχετικὴ τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸν ἀργυρον ἀξία εἶναι μεταβλητὴ, ὑποκειμένη εἰς προστιμήσεις καὶ ὑποτιμήσεις. Δέον δὲ νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ προθεσμία τῆς νομισματικῆς συμβάσεως, ἧς ἐσμὲν συμβαλλόμενον μέρος, λήγει τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1880, δηλαδή μετὰ πέντε ἔτη καὶ ὅτι, ἂν ἡ Γαλλία δηλώσῃ ὅτι ἀποσύρεται τῆς συμβάσεως αὐτῆς, (ἄρθρον 14 τῆς νομισματικῆς συμβάσεως τῶν 15 Ὀκτωβρίου 1865) καὶ ἂν, δοθείσης τῆς περιπτώσεως ταύτης, ὁ ἀργυρος εἶναι ὑποτετιμημένος σχετικῶς πρὸς τὸν χρυσόν, ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν τοιαῦτα μέτρα, ὥστε νὰ μὴ μείνωμεν μὲ μόνᾶ νομίσματα ἀργυρᾶ, οὐ μόνον μὴ κυκλοφοροῦντα εἰμὴ παρ' ἡμῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ λίαν ὑποτετιμμένα σχετικῶς πρὸς τὸν χρυσόν.

(1) Τὸ συμπέρασμα τῆς ἀνὰ χεῖρας πραγματείας μαρτυρεῖ τὴν δύναμιν τῆς νομισματικῆς ἀληθείας, ἣτις, ἐμπνέουσα κατὰ βάθος τὸν ἐντιμον συγγραφέα, μαλάσσει ἐπὶ τέλους τὴν αὐστηρότητα τῶν κρίσεων αὐτοῦ.

ΣΑΜΙΑΚΑ.

Πλησιέστερον κείται ἡ Σάμος πρὸς τὸν Πειραιᾶ ἢ αἱ μεσημβρινοδυτικαὶ ἀκταὶ τῆς Πελοποννήσου. Ὁ ἀτμός εἰς 20 περίπου ὥρας δύναται νὰ μετακομίσῃ ὑμᾶς ἐπὶ τῆς πατρίδος τοῦ Πυθαγόρου, ἐνῶ διπλάσιος καὶ ἔτι πλείω χρόνος ἀπαιτεῖται, ἵνα μεταβῆτε ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτοῦ εἰς Κέρκυραν. Ὁ Ἑλληνικὸς λοιπὸν τῆς Σάμου πληθυσμὸς διὰ πάσης τῆς ἱστορικῆς, διοικητικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, δὲν χωρίζεται ἀπὸ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος ὑπὸ δυσαναβάτων ὁρέων ἢ μακρῶν θαλασσῶν. Ἄς ἴδωμεν οὕτω τὰς πρὸς τὴν καθόλου κοινωνικὴν πρόοδον τάσεις αὐτοῦ μετὰ τοῦ διαφέροντος, ὅπερ γεννῶσιν ἐν ταῖς ψυχαῖς αἱ ἀναμνήσεις, οἱ τόποι καὶ οἱ χρόνοι.

Κατὰ τὸν Στράβωνα ἡ περίμετρος τῆς Σάμου ἀποτελεῖται ἐξ 600 σταδίων· νεώτεροι δὲ ἔρευναι προσδιορίζουσιν εἰς 6 \square μυριάμετρα τὴν ὅλην τῆς νήσου ἐπιφάνειαν. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος περιελάμβανεν αὕτη 3850 οἰκίας, ὡς μαρτυρεῖ ἡ σύγχρονος περιγραφή τῆς Σάμου ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς Ἰωσήφ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ὁ Τουρνεφόρτιος ὑπελόγιζε τοὺς κατοίκους τῆς νήσου εἰς δώδεκα περίπου χιλιάδας. Ἡ πρώτη ἐν τούτοις ἐπίσημος τοῦ λαοῦ αὐτῆς ἀπογραφή ἀνήκει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, τῆς ὁποίας ἡ ἐν Σάμῳ διοίκησις ἐβεβαίωσε τῷ 1828 ἀρρένας μὲν 13775, θήλειαι δὲ 13350, τὸ ὅλον 27125 κατοίκους. Μετὰ 36 ἔτη ἡ ἀπογραφή τοῦ 1864 ἀποδεικνύει αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ τούτου κατὰ 6873 ψυχὰς (16874 ἀρρένας, 17110 θήλειαι, ὅλον 33984), εἰς τὰς ὁποίας προσέθηκεν ἡ ἀπογραφή τοῦ 1874, μετὰ 10 τοῦτέστιν ἔτη, ἕτερα 143 ἄτομα (7453 ἄνδρες, 8390 γυναῖκες, 18298 παιδιά, ὅλον 34144). Τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς χαλαρᾶς καὶ μάλιστα ὀπισθορομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀπογραφικοῦ ἐν Σάμῳ πληθυσμοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ἄρρεν στοιχείον τείνει εἰς προφανῆ ἐλάττωσιν, πρέπει νὰ ἐξη-

γηθῆ ἐκ τῆς διασπορᾶς αὐτοῦ ἐξαιρέτως κατὰ τὴν ἀπέναντι Μικρὰν Ἀσίαν, κατόπιν τῆς ὁποίας ἔρχεται ἡ Κωνσταντινούπολις, ὁ Δούναβις καὶ ἡ Ἑλλάς. Μέχρι τοῦ νέου κόσμου (Ἀμερικῆ) καὶ τοῦ νεωτέρου (Αὐστραλία) ὑπάρχουσιν ἔχνη τοῦ μεταναστευτικοῦ τῆς Σάμου ρεύματος. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἡ διεύθυνσις τῶν ἀνωτέρω ἐν ἀνθρώποις ὀλικῶν ἀριθμῶν δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς μικρᾶς σημασίας εἰς τὴν μεταξύ τόπου καὶ κατοίκων ἀναγκαίαν πάντως οἰκονομικὴν ἁρμονίαν.

Ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ 1874, ἡ βιομηχανικὴ τῆς νήσου ἀνάπτυξις εἶναι μᾶλλον γεωργικῆ. Ἐπὶ 9867069 γροσίων, εἰς ἃ ἀνάγεται ἡ ἀξία τῆς ὅλης ἐνιαυσίας ἐξαγωγῆς (2354389 γρόσια διὰ τὴν Τουρκίαν καὶ 7545680 διὰ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην), πλεον τοῦ τρίτου 3783761 γρ. κατέχει ἡ Σαμία σταφίς (59835 στατῆρες ξανθῆ, 2537 μαύρη, 438 ροζακιά), κατόπιν ἔρχονται οἰοῖνοι 3039507 γρ. ἡ ρακὴ 60566 γρ. τὸ ἔλαιον 432339 γρ. κλπ. Ἀφ' ἑτέρου δὲ παρίστανται τὰ κατεργασμένα δέρματα 937921 γρ. τὰ ὑφάσματα 13788 γρ. τὰ ἐν τῇ ἀρχαιότητι περίφημα πήλινα ἀγγεῖα 10877 γρ. κλπ.

Ἡ ναυτικὴ τῆς νήσου βιομηχανία ἀποτελεῖται ἐκ 236 μικρῶν ἱστιοφόρων πλοίων, χωρητικότητος τὸ ὅλον 4717 τόνων. Ἐὰν πρὸς τὴν μεταβίβαστικὴν ταύτην δύναμιν συνυπολογίσωμεν καὶ τὴν ἐξωθεν κατὰ τὸ 1874 καταπλεύσασαν εἰς Σάμον, ἡ ὅλη κίνησις τῶν λιμένων τῆς νήσου ἀναβιβάζεται εἰς 4803 πλοῖα χωρητικότητος 41347 τόνων. Εἰς τὴν ναυτικὴν ταύτην ἐργασίαν προέχουσιν οἱ κατάπλοι τῶν Σαμιακῶν πλοίων (3561), κατόπιν ἔρχονται τὰ ὑπὸ ὀθωμανικὴν σημαίαν πλοῖα (4058) καὶ τρίτην ἐπέχει τάξιν ἡ δι' Ἑλληνικῶν πλοίων συγκοινωνία (157 πλοῖα). Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀτμοκίνητον κατὰ τὸ 1874 συγκοινωνίαν τῆς νήσου, περιλαμβάνει αὕτη 79 πλοῖα, ἐν οἷς ὅμως καὶ τὰ πολεμικά.

Ἡ δημοσία ἐν Σάμῳ κατὰ τὸ 1874 ἐκπαίδευσις περιέλαβεν 4 γυμνάσιον, 4 σχολεῖα, 32 δημοτικὰ σχολεῖα καὶ 4

παρθεναγωγεία. Τὸ μὲν διδάσκον προσωπικὸν ἀπετελεῖτο ἐκ 55 διδασκάλων καὶ 7 διδασκαλισσῶν, τὸ δὲ διδασκόμενον προσωπικὸν ἐκ 2833 ἀτόμων, ἐν οἷς 2173 ἄρρενες καὶ 660 θήλειαι. Ἐπὶ ὀλίγου λοιπὸν τῆς νήσου πληθυσμοῦ 34141 κατοίκων, τὸ δωδέκατον ἀνήκει εἰς τὰ σχολεῖα. Βεβαίως δὲ εἶναι μικρὸν τὸ ἐθνολογικὸν τοῦτο σύμπτωμα, διατελεῖ δὲ ἐν πληρεστάτῃ ἁρμονίᾳ πρὸς τὰς κοινῶς γνωστάς φιλεκπαιδευτικὰς τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς τάσεις.

Εἰς συμπλήρωσιν τῆς προκειμένης μελέτης πρέπει νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τοῦ κατ' ἐξοχὴν κοινωνικοῦ τῶν νεωτέρων χρόνων πορίσματος. Ἐννοῶ τὸν δημόσιον τῆς νήσου προϋπολογισμόν, ὅστις κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος (1874—75) ἀνεβίβασε τὰ μὲν ἔξοδα εἰς 3095320 γρόσια, τὰ δὲ ἔσοδα εἰς 3342165. Μεταξὺ τῶν κυριωτέρων εἰσοδημάτων προεξάρχει ἡ ἱστορικὴ δεκάτη 700000 γρ. ἔπονται οἱ τελωνιακοὶ δασμοὶ 650000 γρ. ἡ ὁδοποιία 205000 γρ. τὸ ἄλλας 150000, γρ. ἡ ἐκπαίδευσις 110000 γρ. κλπ. Παραλείπω περίσσευμα ἐκ τοῦ προηγουμένου ἔτους 684425 γρ. καθὼς καὶ τὰς πιθανὰς ἐπὶ καθυστερούντων εἰσπράξεις 710239 γρ. Ὅ,τι παρατηρεῖ τις ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἢ εἰς τὰ δημόσια βάρη εἰσφορά τῆς ὁδοποιίας καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, καθὼς καὶ ἡ ἔννοια τῶν καθυστερούντων.

Ἡ ἔποψις τῶν ἐξόδων τῆς Σαμιακῆς ἡγεμονείας ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τίθησι τὰ δημόσια ἔργα 613192 γρ. ἀντικρυ τῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐπικρατείαις ἰσχυόντων, καθ' ἃ ἡ περιῆς ὁ λόγος δαπάνη ἀνήκει εἰς παρεπομένην οὐσιωδῶς κατηγορίαν. Ἀκολουθῶς ἔρχονται τὰ δημόσια χρέη, αἱ ὑποτροφεῖαι κλπ. 432424 γρ. ὁ πρὸς τὴν Ὑ. Πύλην φόρος τῆς ὑποτελείας 400000 γρ. ἡ ἐκπαίδευσις 313858 γρ. ἡ δημοσία ἀσφάλεια 199600 γρ., ἡ οἰκονομικὴ ὑπηρεσία 158420 γρ., ἡ δικαστικὴ ὑπηρεσία 156500 γρ., ἡ ἡγεμονικὴ ἐπιχορήγησις 150000 γρ. κλπ.

ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἐπὶ τοῦ Ὑπουργοδικείου, τὸ ὅποιον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν συνέστησεν ἡ Βουλὴ, δάκτυλος διορᾶται τοῦ Θεοῦ.

—Γράφει τὰς πυρλινὰς λέξεις «ΕΘΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ», πρὸς ὁδηγίαν ἐκείνων, οἵτινες ἀληθῶς πιστεύουσιν εἰς τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, 3 Δεκεμβρίου 1875.